

KULTURA

Kwartalnik Gminy Biłgoraj

nr (31) lipiec – wrzesień 2019 r.

ISSN 2299 – 047X

Szanowni Państwo

Kończąc pracę na stanowisku Dyrektora Szkoły Podstawowej im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Bukowej i Gimnazjum w Bukowej pragnę podziękować tym wszystkim, z którymi miałam przyjemność pracować i współpracować.

Przepracowałam 33 lata w szkołach w gminie Biłgoraj, przede wszystkim w Ciosmach i Bukowej. Na stanowisku dyrektora 19 lat. Nie kończę jeszcze przygody z oświatą, nadal będę pracować dla rozwoju edukacji w naszym powiecie. Zawsze traktowałam pracę w szkole jako służbę i powinność nauczycielską. Było to możliwe między innymi dzięki temu, że na swojej drodze spotykałam mądrych i życzliwych ludzi, z którymi mogłam tworzyć i tworzyłam...

Dziękuję Panu Wiesławowi Różyńskiemu Wójtowi Gminy Biłgoraj, Panu Wojciechowi Dziduchowi Z-cy Wójta, Panu Janowi Majewskiemu Przewodniczącemu Rady Gminy Biłgoraj oraz Zarządowi Stowarzyszenia Inicjatyw Społecznych w Gminie Biłgoraj na czele z Prezesem Panem Stanisławem Maciochą, radnym kierownikiem referatów, sołtysom, moim kolegom i koleżankom dyrektorom oraz wszystkim, z którymi współpracowałam. Dziękuję za wspieranie moich dążeń w pracy dydaktyczno wychowawczej z uczniami oraz owocnej współpracy z nauczycielami.

Państwa otwartość i życzliwość była dla mnie niezwykłym wsparciem, zarówno w radosnych, jak i trudnych chwilach mojej pracy i mojego osobistego życia.

Jest mi niezmiernie miło, że potrafiliście Państwo utożsamiać się z moimi sukcesami, jak również niepowodzeniami czy przeciwnościami.

Serdecznie dziękuję za tak wiele wspólnie spędzonych lat. Uważam, że razem pracowaliśmy dla wspólnego dobra, dla kształtowania postaw i wychowania wielu wartościowych ludzi.

Dzięki niezachwianej współpracy z Państwem mogliśmy realizować wiele odważnych planów, wykorzystując istniejące realia i możliwości.

Na dalsze lata pracy życzę Państwu dobrego zdrowia, spokoju, odwagi i siły w realizacji zamierzeń i planów.

Teresa Kowal

Halina Ewa Olszewska

Przedsmak jesieni

*sierpień z zielnymi bukietami
dziękczynne apogeum lata
pielgrzymi na górze nadziei
wplatają się w miasto
spocynym korowodem
coroczne wniebowzięcie Częstochowy*

*kościół pachnie maciejką
złożony żniwnymi kłosami
ołtarze obsypane modlitwą
słowa szybują w błękit
tłum kołysze się pieśnią*

*nad głowami klangor
odlatujących żurawi
gaśnie lato po upalach
tężeje przedsmak jesieni
słoneczne carpe diem
na stygnących rejestrach*

Halina Ewa Olszewska

Sonet wieczorny

*dzień się kończy coraz niżej pelzają cienie
szumią drzewa wiatrem zmierzchu rozkołysane
na horyzoncie dogasają słoneczne promienie
nadciąga wieczór ciemnieje firmament*

*na tarasie ty i ja czarny kot czerwone wino
magiczny krajobraz nocy na długość spojrzenia
między konarami żagiel nieba podpłynął
pełnia w srebrzystej poświacie strumienia*

*światliste obłoki jak piękny sen na jawie
tulimy się kot mruczy słycać śmiech za parkanem
ktoś otwiera szampana ktoś się kładzie na trawie*

*trzepoczą na gałęziach ptaki rozśpiewane
echo miłosnej schadzki w zroszonej murawie
nad nami perseidy sierpniowe księżycem skapanie*

Halina Ewa Olszewska

Redaktor naczelny: Celina Skromak

Dziennikarze wydania: Dominik Róg, Jerzy Odrzywolski, Elżbieta Mielniczuk, Zofia Nizio, Helena Szado – Oleksak, Joanna Szkutnik, Joanna Ferens, Celina Skromak

Zdjęcie na okładce: Celina Skromak

Druk: Drukarnia Helvetica, ul. Włosiankarska 13, 23-400 Biłgoraj

Wydawca: Gminny Ośrodek Kultury w Biłgoraju, ul. Kościuszki 88, 23 – 400 Biłgoraj
www.gokbilgoraj.pl, e-mail: gok_bilgoraj@op.pl

Spis treści:

Pszczelna na Żurawinowym Szlaku	4
Lawenda laureatem Konkursu Piosenki Partyzanckiej	5
Podsumowanie projektu w Korczowie	5
Gmina Biłgoraj stawia na fotowoltaikę	6
Warsztaty Koła Gospodyń Wiejskich w Dąbrowicy	7
Jagodowa Bukowa	8
Żurawinowe Święto... ..	10
Tradycyjne gotowanie i śpiewanie w Bukowej	11
Gminne Święto Plonów 2019 w Gromadzie	12
Gmina Biłgoraj pamięta o walce i męczeństwie wsi polskiej	14
Gminny Mocarz w Korytkowie Dużym	16
Puchar Wójta Gminy Biłgoraj powędrował do drużyny Dąbrowica-Kolonia Sól	17
Turniej sołectw w Starym Bidaczowie	18
Dożynki Powiatowe	19
Diecezjalne Dożynki w Krasnobrodzie 2019	19
Warsztaty kulinarne i muzyczne w Ciosmach	20
Tradycje kulinarne i muzyczne w Starym Bidaczowie	21
Smacznie i śpiewająco w Korytkowie Dużym	21
Uczniowie – obywatele dumni z inicjatyw	22
Mała Książka - Wielki Człowiek	24
Narodowe Czytanie 2019	25
Okragły Stół Inspiracji w Ciosmach	26
100-lecie parafii w Soli	28
Setne urodziny Pani Magdaleny Kapki ze Smólska Dużego	28
Pani Aniela przy warsztacie	29
Piknik Historyczny Brodziaki 2019	30
Historia wpisana w kamień	32
Wrzesień 1939	33
Wydarzenia	35

str. 11

20 lipca 2019 r. w remizie OSP w Bukowej odbyły się pierwsze warsztaty dla mieszkańców gminy w ramach projektu grantowego „Tradycje kulinarne i muzyczne Gminy Biłgoraj”, których realizatorem jest Stowarzyszenie „Dąb” w Ciosmach we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Biłgoraju.

str. 14

Mijają kolejne lata, dzielące nas od tragedii ludzkiej czasu II wojny światowej, która dotknęła miliony istnień, w tym setki tysięcy ówczesnych mieszkańców Ziemi Biłgorajskiej. Zadajmy sobie dzisiaj, śladem Anny Janko, autorki „Małej Zagłady”, kilka pytań. Czy ogromny ból i strach, odczuwany przez naszych pradziadków, dziadków czy rodziców, został przekazany w jakiś sposób kolejnym pokoleniom, w tym nam?

str. 26

7 września 2019 r. odbyło się w Ciosmach spotkanie p.n. „Okragły Stół Inspiracji”, które było podsumowaniem projektu „Start do wolontariatu” realizowanego w okresie 01.09.2018 r. - 30.09.2019 r. przez Stowarzyszenie „Dąb”. Projekt był współfinansowany ze środków Programu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich.

str. 30

Niezapomniana atmosfera jesiennego pikniku rodzinnego, gościnny klimat, urokliwy plac piknikowy nad rzeką Czarną Ładą, konkursy, prelekcje historyczne, wystawy o regionie, charytatywny kiermasz wypieków, grochówka wojskowa, wieczorne śpiewy przy ognisku, a przede wszystkim możliwość dotknięcia i obejrzenia historii...

str. 32

Uroczyste odsłonięcie i poświęcenie tablicy pamiątkowej było ukoronowaniem projektu „Historia wpisana w kamień”. Pomysłodawcą i inicjatorem tego przedsięwzięcia był pan Henryk Wujec we współpracy z Wójtem Gminy Biłgoraj panem Wiesławem Różyńskim. Opracowaniem historii Podlesia zajął się znany biłgorajski regionalista pan Piotr Flor.

Musisz tam być

Pszczelna na Żurawinowym Szlaku

Pszczelna (inna odmiana nazwy to Pszczelne) to jedna z najbardziej urokliwych miejscowości Gminy Biłgoraj, w której da się poczuć klimat dawnych osad leśnych. W kilku gospodarstwach mieszkają potomkowie pierwszych osadników z XVIII w. m.in. ród Nieściorów.

Na niektórych mapach z pocz. XIX w. osada nosi nazwę Nieścior. Dzisiejsza nazwa osady pochodzi od głównego zajęcia mieszkańców, początkowo bartnictwa, a później pasiecznictwa, które jest tutaj uprawiane do dzisiaj. Ówczesni mieszkańcy zajmowali się również wytapianiem smoły, uprawą niewielkich pól i łąk, a także hodowlą owiec.

Okolice Pszczelnej wypełnione są historią i pięknem przyrody. Niedaleko osady płynie spokojnie potok Krwy, który podobno wziął swą nazwę od krwawej bitwy powstańców styczniowych Leona Czechowskiego z wojskiem rosyjskim w 1863 r. Zacięte boje toczyły się w tej leśnej okolicy, o czym świadczą liczne kapliczki i krzyże na Żurawinowym Szlaku.

Dominik Róg

Okolice Pszczelnej na mapie z 1801 r.

Lawenda laureatem Konkursu Piosenki Partyzanckiej

W Aleksandrowie już po raz 25 odbył się Konkurs Piosenki Partyzanckiej. Zorganizowano go 7 lipca na Polanie Dąbrowa. II nagrodę wyśpiewał zespół „Lawenda” ze Smólska.

Celem konkursu jest konfrontacja dokonań amatorskich zespołów śpiewających i chórów kultywujących pieśni partyzanckie oraz popularyzacja pieśni partyzanckich powstałych w czasie II wojny światowej na terenie Polski i na obczyźnie.

Konkurs skierowany jest do amatorskich zespołów śpiewających i chórów z czterech powiatów województwa lubelskiego: zamojskiego, hrubieszowskiego, tomaszowskiego, biłgorajskiego. Zespoły prezentowały po dwa utwory, obowiązkowo pieśń partyzancką i pieśń żołnierską lub patriotyczną.

Do konkursu zgłosiło się 25 zespołów, w tym jeden chór. Gminę Biłgoraj reprezentowały 3 zespoły śpiewające: Zespół „Zorza” z Dereźni, Zespół

„Czeremcha” z Gromady i Zespół „Lawenda” ze Smólska. Występy oceniała komisja konkursowa, którą tworzyli dr Janina Biegalska i Andrzej Sar z WOK w Lublinie, która postanowiła przy-

znać 3 wyróżnienia i 3 główne nagrody. Laureatem II nagrody został zespół „Lawenda” ze Smólska. Gratulacje!

Celina Skromak

Podsumowanie projektu w Korczowie

Przez 3 miesiące, od maja do końca lipca, mieszkańcy Korczowa mogli oddawać się tańcom. Otwarte, bezpłatne zajęcia tańca towarzyskiego i ludowego dla mieszkańców gminy Biłgoraj odbywały się w Szkole Podstawowej w Korczowie.

Projekt Tańcz i Ty! realizowany przez Zespół „Sąsiadeczki” z Korczowa i Okrąglego i Gminny Ośrodek Kultury w Biłgoraju zakończył się oficjalnym podsumowaniem we wtorkowy wieczór 30 lipca. W projekcie uczestniczyli zarówno dorośli mieszkańcy, głównie Korczowa i Okrąglego, ale bardzo chętnie korzystała z zajęć również młodzież szkolna. Zajęcia taneczne prowadziła instruktorka tańca Maja Paczos, a efekty nauki tańca mogliśmy już podziwiać podczas Turnieju Wsi „Czar Par” w Okrągłym.

Na zakończenie projektu odbyła się prezentacja nabytych umiejętności oraz spotkanie integracyjne wszystkich uczestników projektu przy poczęstunku, który zapewnili realizatorzy projektu. W spotkaniu wzięło udział 30 osób, uczestniczyła w nim także pani Irena Gadaj Prezes Fun-

dacji Fundusz Lokalny Ziemi Biłgorajskiej.

Projekt Tańcz i Ty! został dofinansowany w konkursie „Lubelskie Lokalnie Mikrodotacje FIO 3”.

Celina Skromak

Gmina Biłgoraj stawia na fotowoltaikę

8 lipca 2019 roku, rozpoczął się nabór do udziału w projekcie z zakresu montażu instalacji fotowoltaicznych w Gminie Biłgoraj. Ankiety można było składać do 19 lipca 2019 roku w Urzędzie Gminy Biłgoraj.

Szczegóły dotyczące projektu oraz instalacji fotowoltaicznych były omawiane podczas spotkań informacyjnych zorganizowanych dla mieszkańców Gminy Biłgoraj w dniach 4-5 lipca 2019 roku w siedzibie Urzędu Gminy Biłgoraj. W spotkaniach z mieszkańcami uczestniczył Wójt Gminy Biłgoraj – Wiesław Różyński, Zastępca Wójta – Wojciech Dzik, eksperci do spraw technicznych instalacji fotowoltaicznych oraz pracownicy urzędu odpowiedzialni za wdrażanie działań związanych z zadaniem.

Jak podkreślał Wójt, realizacja inwestycji będzie uzależniona od pozyskania dofinansowania ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020. Konkurs na dofinansowanie realizacji takiego zadania jeszcze nie został ogłoszony ale prace związane z przygotowaniem wniosku już trwają. Zakładać on będzie współfinansowanie dostawy i montażu instalacji fotowoltaicznych dla potrzeb gospodarstw domowych, służących częściowemu pokryciu zapotrzebowania na energię tych obiektów, co w konsekwencji pozwoli zmniejszyć rachunki za energię elektryczną.

Na spotkaniach przekazano także szczegóły technicz-

ne dotyczące ogniw fotowoltaicznych. Zaakcentowano też ekologiczny aspekt inwestycji, bowiem w przeciwieństwie do innych typów elektrowni, fotowoltaika nie wymaga dostarczenia paliw kopalnych, nie emituje spalin i nie powoduje hałasu, zaś panele fotowoltaiczne są łatwe w demontażu i zbudowane są z surowców możliwych do wtórnego wykorzystania. O możliwości montażu instalacji fotowoltaicznej decyduje głównie dostępność wystarczającej powierzchni połaci dachu/fasady/gruntu, która dodatkowo winna być skierowana w stronę zapewniającą jak największy dostęp światła słonecznego.

Inwestycje w urządzenia wykorzystujące energię z odnawialnych źródeł energii są dla władz samorządowych Gminy Biłgoraj jednym z priorytetów działań już od kilkunastu lat. Dzięki staraniom Wójta oraz pracowników urzędu wykonano m.in. trzy etapy zakupu i montażu zestawów solarnych w 2 159 budynkach mieszkalnych oraz w 29 budynkach użyteczności publicznej, zaś w 127 gospodarstwach domowych zamontowano kotły c.o. na biomasę. Realizacja czwartego etapu planowana jest na lata 2020-2021.

Joanna Szkutnik

Warsztaty Koła Gospodyń Wiejskich w Dąbrowicy

25 września w remizie OSP w Dąbrowicy odbyły się ostatnie z cyklu warsztaty kulinarne i muzyczne dla mieszkańców gminy Biłgoraj. Zrealizowało je KGW w Dąbrowicy. Warsztaty kulinarne poprowadziła Helena Marczak, a muzyczne Jerzy Odrzywolski.

Działanie odbyło się w ramach projektu grantowego „Tradycje kulinarne i muzyczne Gminy Biłgoraj” dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie” poddziałanie 19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność objęte PROW na lata 2014-2020. Realizatorem projektu jest Stowarzyszenie „Dąb” w Ciosmach we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Biłgoraju.

Podczas warsztatów panie przygotowały tradycyjne potrawy jadane dawniej w rodzinnych domach. Ugotowały więc kapustę z grochem, kaszę gryczaną ze skwarkami i zsiadłym mlekiem, upiekły gołąbki, a na deser usmażyły racuchy drożdżowe i ugotowały kompot z owocowego suszu. Nie mogło oczywiście zabraknąć pieroga gryczanego, domowego chleba na zakwasie, smalcu i ogórków kiszo-

nych. Panie upiekły również bułki drożdżowe i ciasta, zrobiły oselki domowego masła i twaróg ze śmietaną i szczypiorkiem. Wszyscy najedzeni do syta usiedli do wspólnego śpiewania. W tym dniu w Dąbrowicy zorganizowano bowiem zarówno coś dla ciała, jak też i „dla ducha”. Podczas warsztatów muzycznych uczestnicy spotkania, przy akordeonowym akompaniamencie pana Jurka, śpiewali ludowe piosenki z regionu biłgorajskiego.

W warsztatach uczestniczyli przede wszystkim mieszkańcy Dąbrowicy i Kolonii Sól. W spotkaniu wziął udział również Wójt Gminy Biłgoraj Wiesław Różyński, Prezes Stowarzyszenia „Dąb” w Ciosmach pani Helena Szado – Oleksak, ks. Proboszcz Józef Bednarski oraz Celina Skromak dyrektor GOK w Biłgoraju. Spotkanie mieszkańców Dąbrowicy było udane i przebiegło w bardzo przyjemnej atmosferze.

Celina Skromak

Jagodowa Bukowa

Koncertы, wystawy, konkursy i zabawy, a przede wszystkim pyszności przygotowane na bazie jagód leśnych to atrakcje, jakie przygotowali organizatorzy dla uczestników Bukowskich Jagodzianek. Odbyły się w niedzielne popołudnie 21 lipca 2019 r. na placu przy remizie OSP w Bukowej.

Bukowskie Jagodzianki to klimatyczna impreza prezentująca bogactwo kulturowe wsi Bukowej, w dużej części przejawiające się w rzemiośle tradycyjnym oraz kulinariach z runa leśnego. Mieszkańcy Bukowej, którzy od zawsze korzystali z dobrodziejstw lasów otaczających wieś – pozyskiwali drewno i runo leśne – nadal zbierają grzyby, jagody, borówki, żurawinę i wykorzystują je w gospodarstwach domowych, a lokalni twórcy ludowi wciąż kultuwują związane z lasem tradycje rzemieślnicze.

Bukowskie Jagodzianki to wyjątkowa okazja, żeby spróbować przysmaków jagodowych przygotowanych przez bukowskie gospodynie. Na stołach królują wówczas pierogi z jagodami i słynne jagodzianki, czyli drożdżowe bułeczki z jagodami. Każdego roku organizowany jest również konkurs na ciasto jagodowe. W tym roku uczestniczki konkursu przygotowały ciasta, desery i nalewki. Nagrody więc wręczono w trzech kategoriach. Na konkurs zgłoszo-

no 10 deserów oraz trzy nalewki, które oceniała komisja konkursowa w składzie Helena Szado – Oleksak, Marzena Mroczkowska i Jan Pyznarski. Pierwsze miejsce zdobyła Iwona Góra, która przygotowała ciasto „Jagodowy Bór” oraz „Nalewkę Leśną”. Drugie miejsce przypadło Izabeli Małek za przygotowanie „Deserków Jagodowych” a trzecie miejsce otrzymała Katarzyna Myszak za „Sernik Jagodowy z fruzeliną”.

Wydarzenie w Bukowej to także okazja do przyjemnego, rodzinnego spędzenia czasu wolnego, integracji społeczności lokalnej, posłuchania dobrej muzyki oraz zabawy do późnych godzin wieczornych. Mieszkańcy Bukowej słyną z niezwyklej życzliwości i gościnności, stąd też organizowane przez nich wydarzenia przyciągają licznych gości oraz okolicznych mieszkańców. Wszystkich przybyłych powitał Tadeusz Tutka Prezes OSP w Bukowej. W uroczystości w Bukowej uczestniczył jak zawsze Wójt Gminy Biłgoraj

Wiesław Różyński, który zwracając się do uczestników spotkania podkreślił, jak bardzo cieszy go inicjatywa organizacji tego wydarzenia w Bukowej, zaangażowanie mieszkańców i możliwość integracji.

W programie tegorocznych „jagodzianek” nie zabrakło atrakcji dla młodszych i starszych uczestników wydarzenia. Dla dzieci organizatorzy zapewnili darmowy dmuchany plac zabaw i animacje, które poprowadziła Grupa Familijka. Członkowie Dziennego Domu Opieki „Senior +” w Bukowej przygotowali stoisko prac plastycznych wykonanych w ramach zajęć, z kolei przy stołach z regionalnymi potrawami, oprócz słodkości jagodowych, było też cał mnóstwo innych lokalnych przysmaków.

Na scenie koncertowali Męski Zespół Śpiewaczy z Bukowej oraz kapele: WYGIBUSY, PAWLAKI i JĘDRUSIE. Tradycyjną muzykę peruwiańską, wraz z całym bogactwem stroju indiańskiego i tradycyjnych instrumentów, zaprezentował Daniel Cama Hinojosa. Wieczorem odbył się pokaz fajerwerków, a do tańca zagrały zespoły LIMIT i MEFFIS.

Impreza została dofinansowana przez Wójta Gminy Biłgoraj w ramach konkursu ofert na realizację zadania publicznego oraz przez LGD Ziemia Biłgorajska, a organizatorem Bukowskich Jagodzianek jest OSP w Bukowej i Gminny Ośrodek Kultury w Biłgoraju.

Celina Skromak

Żurawinowe Święto...

Rajd rowerowy Żurawinowym Szlakiem, ciasta z żurawiną i wyborna żurawinówka, to motywy przewodnie Lata na Żurawinowym Szlaku. Inne atrakcje niedzielnego pikniku na polanie w Ciosmach to obóz partyzancki, zabawy z animatorami, dmuchane zamki dla dzieci i koncerty, które porwały publiczność do tańca.

W ostatnią niedzielę miesiąca, tj. 28 lipca, odbyło się XIII Lato na Żurawinowym Szlaku w Ciosmach. Na rowerowy szlak i rodzinny piknik zaprosili członkowie Stowarzyszenia „Dąb” w Ciosmach, OSP Ciosmy, PTTK Oddział w Biłgoraju, Wójt Gminy Biłgoraj i Gminny Ośrodek Kultury w Biłgoraju. Wydarzenie zgromadziło mieszkańców Ciosmów, okolicznych miejscowości oraz wielu turystów i gości.

Wszystkich powitali Helena Szado – Oleksak, Prezes Stowarzyszenia „Dąb” w Ciosmach i Marek Małek Wiceprzewodniczący Rady Gminy Biłgoraj. Wśród gości obecny był Wiesław Różyński Wójt Gminy Biłgoraj, Jan Majewski Przewodniczący Rady Gminy, Radni i Sołtysi gminy Biłgoraj.

Znaczną i dobrze widoczną grupę stanowili rowerzyści, w sile 92 osób, uczestników rajdu rowerowego Żurawinowym Szlakiem. Organizatorzy gościnnie przyjęli wszystkich, częstując ciosmańskimi przysmakami, a wyróżniających się rowerzystów uhonorowali nagrodami. Stowarzyszenie „Dąb” w Ciosmach postanowiło wyróżnić najstarszego uczestnika rajdu, którym był ponad 70-letni Józef Buczek, najmłodszego – 2-letniego Oliwiera Żemłę oraz najliczniejszą, bo 5-osobową rodzinę Maziarzów, która przejechała całą trasę rajdu. Nagrodzono też uczestniczki konkursu na najsmaczniejsze wypieki

z wykorzystaniem runa leśnego, a dla wszystkich zorganizowano atrakcyjną zabawę fantową z nagrodami, gdzie główną wygraną był rower.

Animatorzy z Grupy Familijka, pan Darek Wolanin z żoną Kasią, nie tylko profesjonalnie poprowadzili konferansjerkę wydarzenia, ale też zaproponowali zgromadzonemu licznie dzieciakom ciekawe zabawy i konkursy. Dużym powodzeniem wśród dzieci cieszył się również dmuchany zamek ze zjeżdżalnią. Atrakcją także dla dorosłych, był obóz partyzancki pod lasem, który rozbiła Grupa Rekonstrukcji Historycznej im. Por. Konrada Bartoszewskiego ps. „Wir” z Biłgoraja. Rekonstruktorzy przygotowali dla odwiedzających nie tylko wystawę broni i oporządzenia partyzanckiego, ale też częstowali „kociołkiem”, który upichcił się nad ogniskiem.

Dla miłośników muzyki zorganizowano koncerty. Chyba wszystkich zauroczyła młodzieżowa Kapela Turobińska, Maciejowa Kapela, czy lokalny artysta – wirtuoz akordeonu guzikowego, Piotrek Ostrowski. Wieczorną dyskotekę pod gwiazdami poprowadził zespół 4HEVEN.

XIII Lato na Żurawinowym Szlaku w Ciosmach zostało dofinansowane przez Wójta Gminy Biłgoraj w ramach konkursu ofert na realizację zadania publicznego.

Celina Skromak

Tradycyjne gotowanie i śpiewanie w Bukowej

W dniu 20 lipca 2019 r. w remizie OSP w Bukowej odbyły się pierwsze warsztaty dla mieszkańców w ramach projektu grantowego „Tradycje kulinarne i muzyczne Gminy Biłgoraj”, których realizatorem jest Stowarzyszenie „Dąb” w Ciosmach we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Biłgoraju. Celem projektu jest zachowanie i kultywowanie tradycji i kultury biłgorajskiej poprzez organizację warsztatów promujących lokalne dziedzictwo kulinarne i muzyczne Gminy Biłgoraj.

W warsztatach zorganizowanych w Bukowej wzięli udział mieszkańcy Bukowej oraz Seniorzy z Dziennego Domu Opieki „Senior+” w Bukowej. Podczas warsztatów kulinarnych przygotowywano tradycyjne potrawy charakterystyczne dla naszego regionu. Pieczone były pierogi biłgorajskie, drożdżowe bułeczki z jagodami, tzw. jagodzianki i lepiono pierogi z jagodami. Upieczony został domowy chleb na zakwasie, tradycyjny jabłecznik, przygotowano także smalec. Uczestnicy warsztatów gotowali też bigos i kompot z owoców ogrodowych i leśnych. Warsztaty prowadziła Maria Malec. Wszystkie potrawy przygotowane podczas spotkania zostały wykorzystane jako poczęstunek podczas Bukowskich Jagodzianek, imprezy plenerowej, która odbyła się następnego dnia, czyli 21 lipca na placu przy Remizie OSP w Bukowej.

Po gotowaniu i próbowaniu pysznych regionalnych dań uczestnicy spotkania zasiedli przy wspólnym stole i uczyli się słów oraz melodii ludowych tradycyjnych piosenek z regionu biłgorajskiego. Warsztaty poprowadził Krzysztof Malec, organista i śpiewak zespołu „Jarzębina” i Męskiego Zespołu Śpiewaczego z Bukowej.

Projekt „Tradycje kulinarne i muzyczne Gminy Bił-

goraj” przewiduje organizację w pięciu miejscowościach 5 warsztatów kulinarnych i muzycznych dla mieszkańców Gminy Biłgoraj. Warsztaty zorganizowane zostaną w Bukowej, Ciosmach, Dąbrowicy, Korytkowie Dużym i Starym Bidaczowie. Projekt został dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie” poddziałanie 19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność objęte PROW na lata 2014-2020.

Celina Skromak

Gminne Święto Plonów 2019 w Gromadzie

Dożynki Gminno-Parafialne, staropolskie święto plonów i rolników, odbyły się w dniu 1 września 2019 r. w Gromadzie. W podziękowaniu Bogu za plony mieszkańcy gminy Biłgoraj przynieśli pachnące chleby wypieczone z tegorocznej mąki i przepiękne, misternie uwite z kłosów zbóż dożynkowe wieńce.

Tradycyjnym elementem otwierającym każde dożynki jest korowód, który tym razem poprowadziła Orkiestra Dęta z Potoka Górnego pod batutą kapelmistrza Stanisława Stępnia. Za muzykami z orkiestry maszerowały poczty sztandarowe Polskiego Stronnictwa Ludowego, OSP w Bukowej, OSP w Dereźni, OSP w Soli oraz OSP w Dąbrowicy, a za nimi starostowie dożynek: Radosław Stręczywiłk Sołtys Gromady z żoną Magdaleną Przewodniczącą KGW w Gromadzie, gospodarze Gminy Biłgoraj Wójt Wiesław Różyński z małżonką i Przewodniczący Rady Gminy Biłgoraj Jan Majewski, którzy prowadzili 14 delegacji wieńcowych. Na uroczyste święto plonów swoje wieńce przygotowali mieszkańcy urokliwych miejscowości z terenu Gminy Biłgoraj: Bukowej, Korytkowa Dużego, Gromady i Majdanu Gromadzkiego, Hedwiżyna, Dyl, Dąbrowicy, Smólska, Korczowa i Okrągłego, Soli, Bida-

czowa, Nadrzecza, Dereźni, Rudy Solskiej oraz Ciosmów.

Korowód witał gospodarz dożynek Wójt Gminy Biłgoraj Wiesław Różyński, księży proboszczowie gminnych parafii oraz honorowi goście dożynek. Po złożeniu wieńców, na scenie została odprawiona uroczysta Msza Święta dziękczynna koncelebrowana pod przewodnictwem ks. Kanonika dziekana Jerzego Kołtuna, z udziałem ks. Marka Kuśmierczyka, proboszcza parafii pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Gromadzie i ks. Kanonika Krzysztofa Gajewskiego, proboszcza parafii pw. Matki Bożej Bolesnej w Korytkowie Dużym. Oprawę muzyczną Mszy Świętej zapewniła Orkiestra Dęta i zespoły śpiewacze „Czeremcha” z Gromady i „Zorza” z Dereźni.

Przybyłych gości powitał gospodarz dożynek Wójt Gminy Biłgoraj Wiesław Różyński, który dziękował nie tylko rolnikom, ale również tym, którzy mądrze korzy-

stają z bogactwa Gminy Biłgoraj – przedsiębiorcom, społecznikom oraz mieszkańcom, którzy w życiu codziennym dbają o otaczających ich ludzi oraz przyrodę. Wiesław Różyński nawiązał również do rocznicy wybuchu II wojny światowej:

W 80-tą rocznicę wybuchu II wojny światowej pamiętamy o ofierze i walce mieszkańców wsi podbiłgorajskiej, o bohaterstwie chłopów w oddziałach partyzanckich Batalionów Chłopskich i Armii Krajowej, o tragedii ludzkiej, która dotknęła miliony istnień, w tym setki tysięcy ówczesnych mieszkańców Ziemi Biłgorajskiej, o wywózkach, obozach przesiedleńczych, morderczej drodze w nieznaną i robotach przymusowych w III Rzeszy. Z okazji rocznicy wybuchu wojny składamy hołd naszym pradziadkom, dziadkom i ojcom za ich odwagę i niezłomną walkę o niepodległą Polskę, a także pielęgnujemy pamięć o ich cierpieniach.

Nieodłącznym elementem święta plonów jest kultywowanie staropolskiego zwyczaju sypania ziarnem na szczęście przez Starostów Dożynkowych i Konkurs na Najpiękniejszy Wieniec Dożynkowy. Komisja Konkursowa, w skład której weszła Dorota Skakuj, Ludwika Dolina oraz Irmina Ziętek, po obejrzeniu wszystkich wieńców przyznała nagrody dla delegacji wieńcowych. Spośród 14 wieńców najbardziej wyróżniał się wieniec z Gromady, który zdobył I nagrodę, II miejsce – otrzymał wieniec z Soli, a III miejsce – z Nadrzecza. Wyróżnione zostały wieńce z Bukowej, Dąbrowicy oraz z Korytkowa Dużego. Wszystkie delegacje otrzymały nagrody pieniężne.

Na dożynkach w Gromadzie nie zabrakło także radoznego świętowania, do którego zachęcały występy artystów na scenie. Część artystyczną rozpoczęła koncertem Orkie-

stra Dęta z Potoka Górnego, po której na scenie zaprezentowały się gminne zespoły śpiewacze: „Moje Nadrzecze” z Nadrzecza, „Stok” z Hedwiżyna, „Jarzębina” z Bukowej, „Zorza” z Dereźni, „Sąsiadeczki” z Korczowa i Okrągłego, „Czeremcha” z Gromady, „Polne kwiaty” z Dyl, zespół KGW z Dąbrowicy, Męski Zespół Śpiewaczy z Bukowej, Chór z Korytkowa Dużego, Zespół Śpiewaczy z Bidaczowa i Zespół Śpiewaczy z Rudy Solskiej z zespołem „Rudzianiecki”. Ludowym repertuarem do tańca zagrzewały gości Kapela Ludowa „Krażałka” oraz Góralaska Kapela Marcina Pokusy. Wieczorem do wspólnej zabawy zachęcał licznych gości DJ DOMIN oraz zespół 4HEAVEN.

Wiele ciekawego działo się także poza sceną. Najmłodsi mogli spędzić czas przy darmowych dmuchańcach i animacjach z Grupą „Familijka”. Dorosli mogli obejrzeć i posmakować wystawy płodów rolnych, przygotowanej przez Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Biłgoraju, były także stoiska promocyjne Gminy Biłgoraj i LGD „Ziemia Biłgorajska” z darmowymi gadżetami, wystawa rękodzieła Dziennego Domu „Senior+” w Bukowej oraz prezentacja Koła Łowieckiego „Leśnik” w Biłgoraju, Biłgorajski Oddział Koła Diabetyków przeprowadzał badania cukru, cholesterolu i trójglicerydów we krwi.

Organizatorami Dożynek Gminno-Parafialnych w Gromadzie byli: Wójt Gminy Biłgoraj, Gminny Ośrodek Kultury w Biłgoraju i przede wszystkim nie szczędząc czasu, trudu i zaangażowania Mieszkańcy Gromady i Majdanu Gromadzkiego. Dziękujemy Im wszystkim za organizację i przygotowanie Gminnego Święta Plonów 2019, za ciepłe przyjęcie i okazaną gościnność.

Dominik Róg

Gmina Biłgoraj pamięta o walce i męczeństwie wsi polskiej

Mijają kolejne lata, dzielące nas od tragedii ludzkiej czasu II wojny światowej, która dotknęła miliony istnień, w tym setki tysięcy ówczesnych mieszkańców Ziemi Biłgorajskiej. Zadajmy sobie dzisiaj, śladem Anny Janko, autorki „Małej Zagłady”, kilka pytań. Czy ogromny ból i strach, odczuwany przez naszych pradziadków, dziadków czy rodziców, został przekazany w jakiś sposób kolejnym pokoleniom, w tym nam? Czy odziedziczyliśmy w genach jakąś część ich tragedii? W jaki sposób może ona przejawiać się w naszym dzisiejszym życiu?

Czasem słyszymy głosy nawołujące aby nie wracać już do czasów wojny – „było, minęło” czy „życia im to nie wróci” i „myślmy tylko o przyszłości” – mówią niektórzy. Pewnie jest tak, że niektórzy muszą myśleć o przyszłości, a inni powinni kultywować pamięć o przeszłości. Wydaje nam się, że nasi przodkowie – zamordowani, zmarli i zaginieni, chcieliby aby o nich pamiętano.

Ginęli w walce – we wrześniu 1939 r., w akcjach partyzanckich, w leśnych zasadzkach i potyczkach, w czasie akcji Wicher I i Wicher II; w więzieniach w Zamościu i na zamku w Lublinie, podczas akcji wysiedleńczych i pacyfikacyjnych w czerwcu i lipcu 1943 r., w transportach, w obozie przeje-

ściowym w Zwierzyńcu, w obozach pracy, na Majdanku, na robotach przymusowych w Niemczech, wreszcie w leśnych schronach i kryjówkach.

A może aby zrozumieć nasze niektóre zachowania, uczucia, myśli czy kontakty z ludźmi, warto czasem przypomnieć sobie o kilku wydarzeniach z lat 1939-1944.

Może warto chociaż raz albo dwa razy do roku powspominać: o rodzinie Ratajów ze Smółska zamordowanych na swoim podwórku przez Ukraińskie SS. O 30 letniej Marii i jej dzieciach, 7-letnim Bronku, 3-letniej Genowefie, 5-letniej Jance zastrzelonych przez oprawców. Warto pamiętać o 2-miesięcznej dziewczynce z tej samej rodziny, jeszcze

bez chrztu i imienia, którą mordercy pogrzebali żywcem i zasypali ziemią..., o 9-letnim Jasiu Sarzyńskim, zastrzelonym przez Szupę podczas ucieczki i Bronku Kurzynię, także 9-letnim, wywiezionym do obozu w Zwierzyńcu, gdzie zmarł 15 lipca 1943 r..., o 2-letniej Stefci Róg, wywiezionej do Majdanku, gdzie zginęła w lipcu 1943 r. i o Jasiu Mrozie w tym samym wieku, który w obozie zachorował i otrzymał od niemieckiej pielęgniarki śmiertelny zastrzyk fenolu.

Może czasem w rozmowach wspomnijmy: o rodzinie Myszaków, Wojciechu Pintalu, Stanisławie Łokaju i Agnieszce Dwiduch, którzy zostali zabici przez Niemców na moczarach pod Edwardowem, gdzie starali się ukryć podczas oblawy 2 lipca 1943 r.. Wróćmy w myślach do Józefy Kwiecińskiej, staruszki, którą pijani niemieccy żołnierze przejechali celowo ciężarówką 21 czerwca 1941 r. i do Marii Rapy z Rap Dylańskich, zabitej kolbami przez Niemców na szosie w Dereźni. Przypomnijmy sobie losy rodzin Skubisów z Gromady, ojca i dwóch synów, rodziny Sralów, Pacyków, Kazimierza Banacha i Edwarda Fidaka, aresztowanych 21 listopada 1943 r. i wywiezionych do Zamościa, gdzie zostali rozstrzelani jako zakładnicy.

Wspomnijmy czasem o partyzantach poległych w bitwie pod Osuchami pod koniec czerwca 1944 r. oraz rozstrzelanych na Rapach 4 lipca 1944 r., z Woli Dużej i Małej, Gromady, Rap Dylańskich, Brodziaków i Smółska i innych miejscowości. Pamiętajmy o Janie Małku z Dąbrowicy, schwytanego na bagnach i także zabitego na Rapach.

Takich ludzkich tragedii w czasach wojny na terenie Gminy Biłgoraj było więcej, to tylko niektóre z nich. Dzisiaj jednak, przy tym pięknie zadbanym miejscu pamięci w Dąbrowicy, gdzie w 1943 r. było miejsce zbiórki wysiedlonych mieszkańców Dąbrowicy, wspominamy wszystkich tych, którzy walczyli i cierpieli w czasach okupacji.

Pamiętajmy i kultywujmy pamięć, zbierajmy relacje i wspomnienia, przekazy, stare zdjęcia – twórzmy tożsamość bohaterkiej wsi podbiłgorajskiej, pamiętajmy zarazem o ofierze, jaką jej mieszkańcy ponieśli w czasie wojny. Walczmy o to, aby pamięć o nich stała się wieczna.

Już po raz drugi mieszkańcy Gminy Biłgoraj obchodzili Gminny Dzień Walki i Męczeństwa Wsi Polskiej, z inicjatywy Wiesława Różyńskiego, Wójta Gminy Biłgoraj, mieszkańców Dąbrowicy oraz Gminnego Ośrodka Kultury w Biłgoraju. Uroczystości odbyły się 28 lipca 2019 r. przy krzyżu i kamieniach upamiętniających miejsce zbiórki wysiedlonych przez Niemców mieszkańców Dąbrowicy w 1943 r.

Wiesław Różyński powitał przybyłych gości, mieszkańców Dąbrowicy, uczestników Rajdu po Żurawinowym Szlaku, a także parafian zmierzających na Mszę Świętą odpustową do Pszczelnej, mówiąc: *Nasza obecność tutaj świadczy o tym, że pamiętamy i nie zapomnimy nigdy o ofierze jaką złożyli mieszkańcy wsi podbiłgorajskiej podczas wydarzeń historycznych.* Po czym dodał, że mieszkańcy wsi biłgorajskiej dawali niezbędne wsparcie oddziałom

partyzanckim w Puszczy Solskiej, a chłopcy byli główną siłą w oddziałach partyzanckich Batalionów Chłopskich i Armii Krajowej, składając ofiarę życia w walce z Niemcami w akcjach dywersyjnych, leśnych potyczkach, a przede wszystkim w akcji Wicher II w czerwcu 1944 r.

Po krótkiej modlitwie, którą odprawił ks. Proboszcz Józef Bednarski, prelekcję wygłosiła Małgorzata Duńko z Grupy Rekonstrukcji Historycznej im. Por. Konrada Bartoszewskiego ps. „Wir” z Biłgoraja, zaznaczając jak

ważne jest abyśmy pamiętali o wydarzeniach lat 1939-1944. Uroczystości zakończyły się złożeniem wieńców pod krzyżem, co uczyniły delegacje z Urzędu Gminy Biłgoraj, mieszkańców Dąbrowicy oraz GRH „Wir” z Biłgoraja. Kontynuacją obchodów upamiętniających walkę i męczeństwo wsi polskiej był obóz partyzancki, przygotowany przez GRH „Wir” w Ciosmach podczas „Lata na Żurawinowym Szlaku”.

Dominik Róg

Gminny Mocarz w Korytkowie Dużym

Jak co roku w pierwszą niedzielę lipca w Korytkowie Dużym spotkali się mieszkańcy Gminy Biłgoraj na siłowych zmaganiach „Gminny Mocarz”.

Wzorem ubiegłego roku zawody miały charakter indywidualny. Do zmagania zgłosiło się 12 zawodników, którzy rywalizowali w 5 konkurencjach: drabinka, pchnięcie kulą, pompki na poręczach, zegar i wyciskanie 22,5kg sztangielki. W tym roku zmagania siłowe i tym samym tytuł „Gminnego Mocarza 2019” zdobył Kamil Zwolak, II miejsce przypadło Michałowi Kmieciewi, a III Arturowi Skibie. Zwycięzcy zostali nagrodzeni atrakcyjnymi nagrodami. W przerwach między konkurencjami siłowymi odbywały się zabawy sportowe dla dzieci. Ponadto dla najmłodszych organizatorzy zapewnili darmowy plac zabaw. Konkurencje siłowe i zabawy dla dzieci poprowadzili Paweł Grabias Dyrektor Szkoły Podstawowej w Korytkowie Dużym i Jerzy Odrzywolski Instruktor Gminnego Ośrodka Kultury w Biłgoraju. Na zakończenie odbył się koncert zespołu 4HEVEN.

W spotkaniu w Korytkowie Dużym uczestniczyli

mieszkańcy Korytkowa Dużego i okolicznych miejscowości oraz Wiesław Różyński Wójt Gminy Biłgoraj, Wojciech Dzikowski Z-ca Wójta Gminy Biłgoraj, kierownicy referatów Urzędu Gminy Biłgoraj, Sołtysi i Radni Gminy Biłgoraj.

Jerzy Odrzywolski

Puchar Wójta Gminy Biłgoraj powędrował do drużyny Dąbrowica-Kolonia Sól

Turniejowe rozgrywki miały miejsce na boisku sportowym w Gromadzie 14 lipca 2019 r. Była to już XVIII edycja Turnieju Piłki Nożnej Drużyn Niezrzeszonych „o Puchar Wójta Gminy Biłgoraj”. Niedzielną pogodą była bardzo zmienna, w większości słoneczna ale przeplecioną deszczem i burzą, tak jak zmienne emocje pojawiały się na boisku.

Do eliminacji grupowych stanęło łącznie 8 drużyn reprezentujących następujące miejscowości z terenu Gminy Biłgoraj: BIDACZÓW, DĄBROWICA-KOLONIA SÓL, DEREŻNIA, GROMADA, HEDWIŻYŃ-IGNATÓWKA, KORYTKÓW DUŻY, MAJDAN GROMADZKI-NADRZECZE i SÓL. Nad prawidłowym przebiegiem meczów czuwał zespół sędziowski złożony z przedstawicieli Zamojskiego Okręgowego Związku Piłki Nożnej: Andrzej Swacha (sędzia główny), Paweł Tucki i Marek Borowiński. Całe wydarzenie na bieżąco komentował Lucjan Kupczak – znany spiker lokalnych meczów młodzieżowych.

Podczas oficjalnego otwarcia Turnieju na murawie boiska wszystkich uczestników oraz gości przywitał Wójt Gminy Biłgoraj – Wiesław Różyński, który tradycyjnie wykonał rzut karny, oczywiście celny. Sportowe zmagania zgromadziły rzesze kibiców, dla których organizatorzy przygotowali także widowiskowe pokazy Strongmanów w wykonaniu sportowców z Wałbrzycha. Dla dzieci prowadzone były kolorowe animacje, a także udostępniono dmuchane place zabaw. Na scenie wieczorem pojawił się zespół „Pudzian Band” oraz zespół „Meffis”. Spragnionych i głodnych, jak co roku, mieszkańcy Gromady i Majdanu Gromadzkiego częstowali swoimi kulinarnymi specjałami.

O zwycięstwie w meczu finałowym zadecydowała seria rzutów karnych w wykonaniu drużyny Dąbrowica-Kolonia Sól (3 celne) oraz reprezentacji z Soli (2 celne). Tytuł Mistrza oraz Puchar Wójta Gminy Biłgoraj przypadł więc zawodnikom z Dąbrowicy i Kolonia Sól. Podobnie roz-

strzygnięcie poprzez rzuty karne odbyło się w walce o III miejsce, przy czym pojedynek wygrała drużyna z Gromady (4 celne), zaś IV miejsce przypadło zespołowi z Bidaczowa (3 celne). Zwycięskie drużyny przedstawiciele władz samorządowych udekorowali medalami, wręczono im także cenne nagrody. Wyróżnieni zostali również najlepsi piłkarze Turnieju, tj.: „Król strzelców” – PAWEŁ HADAM grający w zespole z Bidaczowa, „Najlepszy zawodnik” – PIOTR RĘKAS z drużyny Dąbrowica-Kolonia Sól, „Młody talent” – GABRIEL ZYGMUNT z Korytkowa Dużego oraz „Najlepszy bramkarz” – KACPER ĆWIKŁA z Soli.

Organizatorami Turnieju byli: Wójt Gminy Biłgoraj, Uczniowski Klub Sportowy w Gromadzie, Ochotnicza Straż Pożarna w Gromadzie, Gminny Ośrodek Kultury w Biłgoraju oraz Mieszkańcy Gromady i Majdanu Gromadzkiego.

KLASYFIKACJA KOŃCOWA TURNIEJU:

1. DĄBROWICA-KOLONIA SÓL
2. SÓL
3. GROMADA
4. BIDACZÓW
5. DEREŻNIA
6. MAJDAN GROMADZKI-NADRZECZE
7. KORYTKÓW DUŻY
8. HEDWIŻYŃ-IGNATÓWKA

Joanna Szkutnik

Turniej sołectw w Starym Bidaczowie

7 drużyn wystartowało w IX Turnieju Sołectw w Piłce Siatkowej „o Puchar Wójta Gminy Biłgoraj”. Puchar Wójta zdobyła w tym roku Drużyna z sołectwa Dereźnia.

Turniej odbył się 7 lipca na boisku przy Szkole Podstawowej w Starym Bidaczowie, a zorganizowała go Ochotnicza Straż Pożarna w Starym Bidaczowie. W turnieju biorą udział mieszkańcy Gminy Biłgoraj, a w każdym składzie drużyny musi grać przynajmniej jedna kobieta. Podczas tegorocznego turnieju rywalizowały ze sobą drużyny ze Starego Bidaczowa, Nowego Bidaczowa, Dereźni, Soli II, Kolonii Sól - Sól I, Dąbrowicy oraz Woli Małej i Dużej.

Po przeprowadzeniu rozgrywek eliminacyjnych rozegrane zostały półfinały i finały Turnieju Sołectw 2019. Zwycięzcą została drużyna z Dereźni, II miejsce wywalczyła drużyna gospodarzy, czyli drużyna z sołectwa Stary Bidaczów, a na III miejscu zawody zakończyła drużyna Kolonii Sól - Sól I. Najlepsze drużyny otrzymały puchary i medale oraz nagrody rzeczowe. Pozostałe drużyny dyplomy i upominki.

Joanna Szkutnik

Dożynki Powiatowe

25 sierpnia we Frampolu odbyło się Powiatowe Święto Plonów. Wzięły w nim udział delegacje z poszczególnych gmin powiatu biłgorajskiego. Rolnicy dziękowali za tegoroczne plony.

Dożynki zorganizowano przy stadionie miejskim, obok zalewu, a na uroczystości dożynkowe złożył się korowód delegacji wieńcowych, Msza święta, przekazanie chleba, poświęcenie wieńców i część artystyczna.

Gminę Biłgoraj reprezentował Chór z Korytkowa Dużego. Chór przygotował piękny wieniec dożynkowy. Zaprezentował go w korowodzie wieńcowym, w którym towarzyszył Wójtowi Gminy Biłgoraj panu Wiesławowi Różyńskiemu i Przewodniczącemu Rady Gminy Biłgoraj Janowi Majewskiemu. Ponadto członkowie Chóru przygotowali stoisko promocyjne gminy, na którym oprócz materiałów promocyjnych zaprezentowali lokalne przysmaki. Chętnych do degustacji nie brakowało i stoisko było bardzo chętnie odwiedzane przez uczestników i gości dożynkowych.

Celina Skromak

Diecezjalne Dożynki w Krasnobrodzie 2019

W niedzielę 8 września w krasnobrodzkim sanktuarium odbyło się Diecezjalne Święto Plonów. Rolnicy podziękowali za plony zebrane w diecezji zamojsko-lubaczowskiej.

Uroczystej Mszy świętej dożynkowej przewodniczył Biskup Zamojsko-Lubaczowski Marian Rojek. Podczas uroczystej liturgii pasterz diecezji podkreślił wagę rozsądnego korzystania z dóbr ofiarowanych przez Boga już od stworzenia świata.

Gminę Biłgoraj i Parafię pw. Św. Andrzeja Boboli reprezentował zespół „Jarzębina” z Bukowej, a parafię pw. Św. Maksymiliana Kolbego w Dąbrowicy Zespół KGW z Dąbrowicy.

Po Eucharystii, uczestnicy dożynek mogli wziąć udział we wspólnym biesiadowaniu, poczęstunku, oglądaniu wystaw rolniczych oraz rękodzieła. Organizatorem uroczystości było Duszpasterstwo Rolników.

Celina Skromak

Warsztaty kulinarne i muzyczne w Ciosmach

W dniu 27 lipca 2019 r. w remizie OSP w Ciosmach odbyły się kulinarne i muzyczne warsztaty dla mieszkańców w ramach projektu grantowego „Tradycje kulinarne i muzyczne Gminy Biłgoraj”.

Celem projektu jest zachowanie i kultywowanie tradycji i kultury biłgorajskiej poprzez organizację warsztatów promujących lokalne dziedzictwo kulinarne i muzyczne Gminy Biłgoraj. Realizatorem zadania jest Stowarzyszenie „Dąb” w Ciosmach we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Biłgoraju.

Podczas warsztatów kulinarne mieszkanki Ciosmów gotowały tradycyjne potrawy, na bazie przepisów swoich mam i babć. Te pyszności, zapamiętane z rodzinnych domów smaki dzieciństwa, to przede wszystkim kulasza i gołąbki z kaszy gryczanej z grzybami. Podczas zajęć warsztatowych nie mogło oczywiście zabraknąć pieczenia pieroga biłgorajskiego i przygotowania bigosu. Panie piekły też karkówkę i oczywiście smażyły domowy smalec.

Warsztaty kulinarne poprowadziła pani Elżbieta Ciosmak, znana zarówno z doskonałej kuchni, jak i kultywowania tradycji kulinarnych. Kiedy bigos dochodził na patelni, a pierogi gryczane jeszcze piekły się w piekarniku, można już było degustować kulaszę i gołąbki. Wszystkich

pozostałych potraw można było poprobować podczas XIII Lata na Żurawinowym Szlaku w Ciosmach.

W ramach relaksu, po intensywnym gotowaniu w kuchni, odbyły się warsztaty muzyczne, które poprowadził instruktor Jerzy Odrzywolski. Oprócz nauki śpiewania piosenek ludowych przy akordeonie, zapoznał uczestników warsztatów z tradycyjnymi biłgorajskimi instrumentami ludowymi, z ich historią, budową i brzmieniem. Zarówno suka biłgorajska jak i oktawki zafascynowały uczestników warsztatów, a szczególnie dzieci, które koniecznie musiały spróbować swoich sił w nauce gry na tych rzadko spotykanych instrumentach.

Projekt został dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie” poddziałanie 19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność objęte PROW na lata 2014-2020.

Celina Skromak

Tradycje kulinarne i muzyczne w Starym Bidaczowie

W piątek 20 września w remizie OSP w Starym Bidaczowie odbyły się warsztaty dla mieszkańców Starego i Nowego Bidaczowa. Warsztaty zorganizowano w ramach projektu grantowego „Tradycje kulinarne i muzyczne Gminy Biłgoraj”.

Projekt dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie” poddziałanie 19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność objęte PROW na lata 2014-2020.

Warsztaty kulinarne poprowadziła Anna Skwarek, a muzyczne Jerzy Odrzywolski. Zajęcia poprzedziły sentymentalne wspomnienia na temat tradycyjnych potraw przygotowywanych w rodzinnych domach. Podczas warsztatów kulinarnych panie przygotowały wiele zapomnianych już obecnie potraw. Z takich kulinarnych ciekawostek na stole w remizie pojawiła się więc pamała (zupa owocowa) z ziemniaczkami okraszonymi smażoną cebulką, gotowany biały ser z jajkiem i mlekiem, gryczana kasza ze zsiadłym mlekiem, czy gotowana marchew z masłem. Nie mogło też zabraknąć biłgorajskiego pieroga gryczanego, ruskich pierogów, bigosu, pieczonego mięsa (boczek i schab), czy smażonej ryby. Panie ugotowały też kompot z owoców, a na deser usmażyły oponki serowe i chrust. Przy zastawionym suto stole odbyło się spotkanie integra-

cyjne mieszkańców wsi i gości, w którym uczestniczył również Wójt Gminy Biłgoraj Wiesław Różyński. Spotkanie zakończyło się wspólnym śpiewaniem tradycyjnych pieśni ludowych.

Celina Skromak

Smacznie i śpiewająco w Korytkowie Dużym

W sobotę 31 sierpnia w remizie OSP w Korytkowie Dużym odbyły się kolejne z cyklu warsztaty kulinarne i muzyczne dla mieszkańców gminy w ramach projektu grantowego „Tradycje kulinarne i muzyczne Gminy Biłgoraj”.

W ramach zajęć prowadzonych przez pana Roberta Sędłaka mieszkanki Korytkowa Dużego gotowały przysmaki kuchni lokalnej, czyli tradycyjne potrawy przygotowywane w domach biłgorajskich gospodyń. Panie lepiły pierogi z różnymi farszami. Gotowały pierogi ruskie, z kapustą i grzybami oraz z mięsem, przygotowały tradycyjną „grochówkę”, czyli sycącą zupę z grochem, piekły domowy chleb i ciasta z owocami, kruche i drożdżowe. Po warsztatach kulinarnych odbyła się degustacja oraz warsztaty muzyczne, które poprowadził Jerzy Odrzywolski. Pozostałe potrawy posłużyły jako poczęstunek dla gości i uczestników Dożynek Gminno – Parafialnych w Gromadzie.

Projekt został dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:

Europa inwestująca w obszary wiejskie” poddziałanie 19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność objęte PROW na lata 2014-2020.

Celina Skromak

Uczniowie - obywatele dumni z inicjatyw

Czy dzieci mogą brać sprawy w swoje ręce? Czy sobie poradzą z poważnymi zadaniami? Odpowiedź na te pytania dał projekt p.t. „Ja - obywatel!”. Pokazał on, że młodzież jest pełna pomysłów i zaangażowania, jeśli tylko zostanie im dana możliwość, by działać.

Fundacja Blżej Pasji zwróciła się do czterech szkół we wsiach należących do Gminy Biłgoraj z propozycją realizacji projektów obywatelskich przy udziale uczniów oraz osób dorosłych. W Starym Bidaczowie, Soli, Smółsku i Korytkowie Dużym szybko znaleźli się chętni, by podjąć działania na rzecz lokalnej społeczności.

Uczniowie i dorośli nauczyli się podczas szkoleń, jak znaleźć ciekawe pomysły i jak zabrać się za ich realizację. Po warsztatach oraz inspirujących wizytach studyjnych powstały liczne, pożyteczne i wartościowe inicjatywy. Dla dzieci zajęcia okazały się atrakcyjnym połączeniem nauki przez zabawę. Na warsztatach trenerzy zwracali uwagę, jak dostrzegać potrzeby całej społeczności. Po ich zakończeniu realizatorzy projektu spostrzegli, jakie bogactwo wyobraźni, zapału i operatywności nosi w sobie młodzież, która wspomagana przez dorosłych, podjęła się ambitnych przedsięwzięć. Pomysłowość wydawała się nieograniczona. Powstało 37 grup inicjatywnych realizujących własne, nieduże, ale znaczące projekty obywatelskie.

Koordynatorka projektu, pani Monika Dominik, zapytana, jak realizacja projektu przyczyniła się do podniesienia świadomości i aktywności obywatelskiej dzieci, odpowiada:

- Projekt przyczynił się niewątpliwie do podniesienia świadomości obywatelskiej, gdyż sama realizacja inicjatyw jest już taką aktywnością, ponadto udział w projekcie uczył pracy zespołowej, projektowej, zaangażowania we wspólne działanie, rozwiązywanie problemów, uczył komunikacji, przedsiębiorczości, przybliżał do wartości takich jak patriotyzm, reasumując - to wszystko daje pozytywne efekty w przyszłości.

Realizowane projekty obywatelskie odpowiadały na bardzo różnicowane problemy. Część z nich odnosiła się do pamięci o przeszłości, nie tylko lokalnej: „Rajd rowerowy – śladami historii i przyrody Ziemi Biłgorajskiej”, „Historia łączy pokolenia”, „Wycieczka edukacyjno – historyczna” w Korytkowie Dużym, „Ferie z historią”, „Szlakiem walk partyzanckich”, „Rajd rowerowy - Miejsca Pamięci” w Smółsku. „Rajd rowerowy śladami historycznymi” w Starym Bidaczowie, „Rajd rowerowy Śladami Patrioty” oraz „Nocowanie na ekranie” w Soli. Jak pokazały inicjatywy, przeszłość można poznawać w różnorodny, atrakcyjny sposób: podczas wycieczek, wypadów rowerowych, spotkań, warsztatów, a nawet podczas zajęć pozalekcyjnych we własnej szkole. Na zakończenie projektu

młodzież podkreślała jak ważne dla nich było doświadczenie z realizacji projektów obywatelskich: ciekawie spędzali wspólny czas oraz robili coś pożytecznego. Jak zaznaczyli wychowawcy, takie projekty łączą w sobie wiele funkcji, które trudniej osiągnąć w salach szkolnych, ponieważ dają możliwość uczestnictwa młodzieży w „żywych lekcjach historii”, poznawania swojej małej ojczyzny, także walorów przyrodniczych i kulturowych. Nauka historii podczas rajdów rowerowych promuje też aktywność fizyczną.

Do tematyki nawiązującej do przeszłości należały inicjatywy łączące tradycje, patriotyzm i wspólne spędzanie czasu. Dodatkową wartością było wzmacnianie więzi międzypokoleniowych. Tego rodzaju wydarzenia to „Spotkanie międzypokoleniowe (Dzień babci i Dziadka)”, „Spotkanie niepodległościowe” i koncert p.t. „Nasze Korzenie” w Korytkowie. „Niepodległościowy Dzień Babci i Dziadka”, „Wydarzenia niepodległościowo – integracyjne”, „Warsztaty wielkanocne w Bidaczowie”, „Festyn rodzinny”, „Smaki wczoraj i dziś” oraz „Piknik rodzinny” w Bidaczowie.

- Cieszymy się, że tyle osób wzięło udział w pikniku. Świadczy to o tym, iż ludzie chcą wyjść ze swoich domów, tylko muszą mieć ku temu okazję, jak widać takie projekty są bardzo potrzebne – mówi jedna z pomysłodawczyń projektu obywatelskiego „Piknik rodzinny” z Bidaczowa. Podobne opinie o efektach projektu wygłaszali pozostali uczestnicy – pomysłodawcy inicjatyw.

W ramach realizacji projektu „Ja – Obywatel!” nie mogło zabraknąć akcentów związanych z lokalnym patriotyzmem, edukacyjnych w zakresie wiedzy obywatelskiej i wzmacniających postawę społeczną. Takie cele przyświecały grupom inicjatywnym realizującym „Dzień samorządności” w Korytkowie, „Mały wolontariat” i „Obywatelski festyn rodzinny” w Smółsku, „Dzień obywatela”, „Obywatelski happening czytelnicy”, „Bezpieczny obywatel - marsz na orientację” oraz „Obywatelskie ognisko integracyjne” w Soli.

Ponieważ wśród młodzieży, ale też dorosłych aktywność fizyczna, zdrowy tryb życia oraz tematyka ekologiczna to zagadnienia wymagające stałego przypomnienia i promowania, nie mogło zabraknąć inicjatyw związanych ze sportem czy działaniem na rzecz środowiska albo właściwego żywienia. Było żywo, smacznie, ciekawie i pożytecznie. Dzieci mogły popisać się swoimi nieprzeciętnymi umiejętnościami podczas imprez pod hasłem „Mam talent”, które odbyły się w Smółsku i Korytkowie. Najwięcej wydarzeń prozdrowotnych zrealizowały grupy uczestników projektu ze Smółska. Pomimo iż nazwy inicjatyw sugerują podobieństwo, każdy pomysł wniósł nowe, interesujące elementy: „Dzień sportu” nie był tym samym, co „Turniej sportowy” czy „Turniej sportowy im. Patrona szkoły Mieczysława Pasiaka”, podobnie jak „Zdrowy obywatel” nie powielał programu „Dnia zdrowego obywatela”. Ponadto uczniowie i dorośli zorganizowali takie wydarzenia jak: „Dzień czasu aktywnego”, „Ekologia na co dzień” i „Gra terenowa - poszukiwacze przygód”. Również w Korytkowie dzieci urządziły „Dzień sportu” oraz warsztaty kulinarne pod nazwą „Zdrowy obywatel”.

We wrześniu zakończył się projekt „Ja - obywatel!”. Na podsumowanie Fundacja Blżej Pasji zorganizowała Piknik obywatelski. Przedstawiciele czterech szkół biorących udział w projekcie „Ja - obywatel!” spotkali się w sali gimnastycznej gościnnej szkoły w Soli. Na wydarzenie przyjechali uczniowie, nauczyciele i przedstawiciele dyrekcji szkół ze Starego Bidaczowa, Smółska i Korytkowa Dużego. Gościem specjalnym była Pani Celina Skromak, Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury w Biłgoraju. Piknik stanowił okazję do zaprezentowania inicjatyw realizowanych przez poszczególne szkoły. Każda szkoła przygotowała własne stoisko, na którym urządziła wystawę i w barwny, dekoracyjny sposób prezentowała efekty, jakie projekt przyniósł uczniom, uczestnikom dorosłym i lokalnej społeczności. Młodzież z grup inicjatywnych przedstawiła krótkie programy ilustrujące przebieg projektu w danej placówce. Popisy gimnastyczne i taneczne, kabaret i dziennik telewizyjny to niektóre sposoby przedstawienia tego, co działo się przez cały rok szkolny we wsiach gminy Biłgoraj.

Koordynatorka projektu, Monika Dominik, podkreśla stopień zainteresowania projektem wśród mieszkańców:

- Społeczność lokalna każdej miejscowości angażowała się w działania projektowe poprzez uczestnictwo w inicjatywach, piknikach, festynach, w spotkaniach świątecznych czy warsztatach. Mieszkańcy przychodzili całymi rodzinami, angażo-

wali się też w pomoc dzieciom przy inicjatywach. Projekt został pozytywnie odebrany przez lokalną społeczność, ponieważ wywarł korzystny wpływ na dzieci i młodzież. Ponadto tworzy klimat współpracy. Daje okazję zrobienia wielu rzeczy poza obowiązkami, dzieci skupiają się nie tylko na szkole, lekcjach, ocenach, zaliczeniach, ale też zaczynają patrzeć szerzej na swoją miejscowość i zauważają rzeczy, które można w niej zrobić.

Dyrekcje szkół, nauczyciele, uczniowie, wolontariusze – wszystkie osoby, dzięki którym Fundacja Blżej Pasji zrealizowała projekt z rozmachem, tak że zaznaczył się w świadomości mieszkańców, podjęły duży trud. Oprócz pracy związanej z projektem, zajęcia i szkolne obowiązki toczyły się swoim trybem: lekcje, sprawdziany, prace domowe, rady pedagogiczne i czuwanie nad działalnością oświatową nie mogły być pomijane ani odkładane. Jednak nie ma osoby, którą zniechęciłaby dodatkowa aktywność. Rodzice i dzieci, całe rodzeństwa spotykały się na wspólnych warsztatach albo podczas inicjatyw. Jak miło było usłyszeć po zakończeniu działania opinię, że inicjatywa wywołała wrażenia fajne, miłe, potrzebne, pożyteczne i tak sympatyczne, że chce się jeszcze coś podobnego powtórzyć. Podobne zdania potwierdzają, że poprzez realizację projektu Fundacja Blżej Pasji osiągnęła zakładany cel: zwiększenie zainteresowania udziałem w życiu społeczności lokalnej młodzieży i dorosłych z Bidaczowa, Korytkowa, Smółska, Soli i zaangażowanie ich do działań społecznych. Wszystkie działania w projekcie odbywały się na zasadzie wolontariatu. Młodzież poznała wartość bezinteresownego działania na rzecz innych. Oprócz umiejętności realizacji inicjatyw obywatelskich uczestnicy projektu odnieśli też inne korzyści, o czym wspomina pani Monika Dominik:

- Projekt umożliwił rozwój kompetencji miękkich takich jak umiejętności społeczne, współpraca z innymi osobami, kompetencje związane z elementami przedsiębiorczości, które mogą pomóc w podjęciu przyszłych zawodów itp.

Wiele osób pragnie coś zrobić, by zaradzić istniejącym problemom. Nie mówiąc o dzieciach, dla dorosłych nie jest to łatwe zadanie. Na tym polega znaczenie projektu „Ja – obywatel!”: przyczynił się on do wzrostu wiedzy wśród osób, które dotąd nie podejmowały inicjatyw społecznych, skąd brać inspirację do działania oraz jak realizować własne inicjatywy. Dzięki projektowi również strona finansowa przestała stanowić barierę nie do przebycia. Ponieważ w projekcie uczestniczyły dzieci, nie mogły podejmować się rozwiązywania problemów trudnych, drastycznych. Jednak zdobyte pozytywne doświadczenia, ich motywacja i umiejętności pozwalają mieć nadzieję, że w przyszłości wykorzystają je w celu realizacji innych, jeszcze istotniejszych przedsięwzięć.

Projekt „Ja – obywatel!” jest realizowany przez Fundację Blżej Pasji w partnerstwie z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Biłgoraju. Projekt jest współfinansowany ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich.

Opracowanie: Elżbieta Mielniczuk
Fundacja Blżej Pasji

Mała Książka - Wielki Człowiek

Gminna Biblioteka Publiczna w Biłgoraju z/s w Soli bierze udział w projekcie „Mała książka - Wielki człowiek”. Projekt skierowany do dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat), który jest realizowany w ramach ogólnopolskiej kampanii „Mała książka - Wielki człowiek”.

Akcja ma zachęcić rodziców do odwiedzania bibliotek i codziennego czytania z dzieckiem. Nawyk codziennego czytania z dzieckiem oraz regularnego odwiedzania biblioteki warto kształtować już od najwcześniejszych lat życia dziecka. Każde dziecko w wieku przedszkolnym (3-6 lat), które przyjdzie do biblioteki biorącej udział w projekcie, otrzyma w prezencie wyjątkową wyprawkę czytelniczną na dobry czytelniczny start. W wyprawce dzieci znajdą książkę, „Pierwsze czytanki dla...” z utworami klasycznych i współczesnych wybitnych twórców dziecięcych, a także Kartę Małego Czytelnika. Za każdą wizytę w bibliotece, zakończoną wypożyczeniem minimum jednej książki z księgozbioru dziecięcego, mały Czytelnik otrzyma naklejkę, a po zebraniu dziesięciu zostanie uhonorowany imiennym dyplomem potwierdzającym jego czytelnicze zainteresowania. Dzięki akcji dziecko pozna ważne miejsce na czytelnicznej mapie dzieciństwa (bibliotekę) i zostanie pełno-

prawnym uczestnikiem życia kulturalnego. W wyprawce znajdą coś dla siebie także rodzice — specjalnie przygotowaną dla nich broszurę „Książką połączeni, czyli przedszkolak idzie do biblioteki”, gdzie znajdują się informacje o nieocenionej roli czytania w rozwoju ich dziecka oraz o rozmaitych korzyściach wynikających z częstego odwiedzania biblioteki. Najaktywniejsi Czytelnicy otrzymają dodatkowo efektowną przypinkę. Udział w projekcie jest bezpłatny. Wyprawki czytelniczne dla dzieci w wieku przedszkolnym można również otrzymać we wszystkich filiach bibliotecznych w Bukowej, Dąbrowicy, Dereźni, Hedwizynie i Korytkowie Dużym.

Kampania społeczna „Mała książka – wielki człowiek” została dofinansowana przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa.

Zofia Nizio

Narodowe Czytanie 2019

Biblioteki Gminy Biłgoraj włączyły się w Ogólnopolską Akcję Narodowe Czytanie. Podczas tegorocznej ósmej edycji akcji Para prezydencka zaproponowała do czytania osiem Nowel polskich.

Wybrane utwory reprezentują różne epoki i style – „ale łączy je to, co najważniejsze: są trwale wpisane w historię polskiej literatury”. Jest to wybór tekstów, których wspólnym mianownikiem jest polskość w połączeniu z treściami uniwersalnymi, refleksją nad człowiekiem i społeczeństwem. Ich zwięzła forma idzie w parze z mistrzostwem stylu i plastycznością, która pozostawia w umysłach czytelników niezapomniane wrażenia. (...) *Dziś teksty te nie straciły nic ze swojej aktualności. Uczą nas, że w życiu powinniśmy kierować się szlachetnością i solidarnością, że nie wolno nam stracić wrażliwości na ludzką krzywdę ani zapomnieć o naszej historii* – napisał w specjalnym liście Prezydent RP Andrzej Duda. Wybrane osiem lektur to: „Rozdziobią nas kruki, wrony” Stefana Żeromskiego, „Dobra pani” Elizy Orzeszkowej, „Dym” Marii Konopnickiej, „Katarzynka” Bolesława Prusa, „Mój ojciec wstępuje do strażaków” Brunona Schulza, „Orka”

Władysława Stanisława Reymonta, „Sachem” Henryka Sienkiewicza i „Sawa” Henryka Rzewuskiego.

W Gminnej Bibliotece Publicznej w Biłgoraju z/s w Soli fragmenty nowel czytali członkowie Dyskusyjnego Klubu Książki i dyrektor biblioteki, w Filii Bibliotecznej w Bukowej czytali uczniowie, dyrektor szkoły, nauczyciele i seniorzy z Dziennego Domu „Senior+”, w Filii Bibliotecznej w Dąbrowicy czytali uczniowie i nauczyciele, w Filii Bibliotecznej w Hedwizynie czytali uczniowie, nauczyciele, bibliotekarz, pani sołtys i ksiądz proboszcz. Filie biblioteczne Narodowe czytanie zorganizowały wspólnie z bibliotekami szkolnymi.

Dla upamiętnienia Akcji Narodowe Czytanie biblioteki otrzymały od Prezydenta RP Andrzeja Dudy, unikatową pieczętkę, którą czytelnicy bibliotek mogli pieczętować swoje prywatne książki.

Zofia Nizio

Okrągły Stół Inspiracji w Ciosmach

7 września 2019 r. odbyło się w Ciosmach spotkanie p.n. „Okrągły Stół Inspiracji”, które było podsumowaniem projektu „Start do wolontariatu” realizowanego w okresie 01.09.2018 r. - 30.09.2019 r. przez Stowarzyszenie „Dąb”. Projekt był współfinansowany ze środków Programu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich. Obszarem realizacji była gmina Biłgoraj-miejscowości: Bukowa, Ciosmy, Dąbrowica oraz gmina Harasiuki w województwie podkarpackim- miejscowość Huta Krzeszowska.

Celem projektu był wzrost aktywności społecznej wśród łącznie 60 osób dorosłych i młodzieży poniżej 18 roku życia. Do udziału w projekcie zrekrutowano 82 osoby. Podstawowymi założeniami projektu były następujące zadania:

- Akademia Liderów Społecznych – warsztaty, podczas których uczestnicy pod okiem trenerów poznawali zasady działalności wolontarystycznej, rozpoznawali potrzeby i problemy swojego środowiska oraz planowali akcje obywatelskie mające na celu i ograniczenie rozpoznanych problemów i aktywizację uczestników, jak też środowiska lokalnego;
- Wizyty studyjne do miejsc dobrych praktyk wolontariatu międzypokoleniowego, w ramach projektu zorganizowano wizytę studyjną do Lublina i Janowa Lubelskiego;
- Wspólne Akcje Obywatelskie – grupy sformowane w poszczególnych miejscowościach realizowały ak-

cje społeczne według planów opracowanych podczas warsztatów, każda grupa zrealizowała 3 akcje, w których udział wzięło łącznie 973 uczestników;

- Okrągły Stół Inspiracji - podsumowanie projektu i promocja jego osiągnięć. Podczas spotkania poszczególne grupy prezentowały swój dorobek udokumentowany wystawami fotografii i przygotowanymi stoiskami wykonywanych podczas akcji produktów takich, jak ozdoby wielkanocne, tradycyjne i regionalne wypieki, prace plastyczne wykonane na potrzeby organizowanych konkursów czy wydawnictwo pt. „Nasze dziedzictwo: kapliczki i krzyże przydrożne w Dąbrowicy i Kolonii Sól”. Każda z grup także złożyła sprawozdanie ze zrealizowanych akcji społecznych.

Niżej zamieszczona tabela zawiera informacje o zrealizowanych w ramach projektu akcjach społecznych w poszczególnych miejscowościach.

Wykaz zrealizowanych w projekcie „Start do wolontariatu” Wspólnych Akcji Obywatelskich:

Lp.	Grupa	Wspólna Akcja Obywatelska – tytuł	Liczba uczestników
1.	Bukowa	1. Dzień zdrowego obywatela	85
		2. Spotkanie z tradycją	57
		3. Piknik rodzinny	105
2.	Ciosmy	1. Ozdoby wielkanocne i obrzędy wielkanocne	57
		2. Piknik rodzinny międzypokoleniowy	96
		3. Zdrowy obywatel	71
3.	Dąbrowica	1. Wieczór filmowy	120
		2. Piknik rodzinny „Tradycje i współczesność . Postaw na rodzinę”	154
		3. Nasze dziedzictwo: kapliczki i krzyże w Dąbrowicy i Kolonii Sól	143
4	Huta Krzeszowska	1. Warsztaty artystyczne – rękodzieło	44
		2. Na szlaku trzech kultur	23
		3. Rajd rowerowy na Porytowe Wzgórze	18
		Łącznie liczba uczestników wszystkich WAO	973

Zebrani mieli też możliwość wysłuchania prelekcji wygłoszonych przez osoby zaangażowane społecznie, posiadające wieloletnie doświadczenie w pracy na rzecz środowiska lokalnego i rozwiązywania jego problemów. I tak swoimi doświadczeniami dzielili się:

- Pani Teresa Kowal inicjatorka powstania i aktywna działaczka Stowarzyszenia „Dąb” w Ciosmach oraz inspiratorka wielu społecznych działań na terenie gminy Biłgoraj,
- Pan Marek Małek po raz czwarty pełniący funkcję Radnego Rady Gminy Biłgoraj z miejscowości Ciosmy i Kolonia Sól, jak również aktywny działacz Stowarzyszenia „Dąb” i Rady Sołeckiej w miejscowości Ciosmy,
- O swoim zaangażowaniu społecznym, doświadczeniach i pracy wolontarystycznej opowiedziała też zebranym Helena Szado-Oleksak od 2004 roku pełniąca funkcję prezesa Stowarzyszenia „Dąb” w Ciosmach.

Czym można było się zainspirować podczas spotkania? Z pewnością pomysłami na działania społeczne, przykładami dobrych praktyk a także postawami i doświadczeniem osób, które mają bogaty dorobek na polu aktywności społecznej i pracy wolontarystycznej. Jak podkreślali prelegenci praca w organizacjach pozarządowych daje możliwość nawiązania ciekawych kontaktów społecznych, przynosi wiele satysfakcji, daje możli-

wość zdobywania doświadczenia i rozwoju osobistego. Zaangażowanie społeczne wypełnia czas wartościowymi treściami i daje poczucie uczestnictwa w ważnych misjach społecznych, a także dobrze wykorzystanego osobistego potencjału.

W spotkaniu uczestniczył Pan Wiesław Różynski Wójt Gminy Biłgoraj, Pani Celina Skromak Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury w Biłgoraju, Pani Małgorzata Kanar Dyrektor Szkoły Podstawowej im. ks. Jerzego Popiełuszki w Bukowej, członkowie Stowarzyszenia „Dąb”, uczestnicy projektu, wolontariusze, przedstawiciele zespołów śpiewaczych z Bukowej i Dąbrowicy, licznie zgromadzeni mieszkańcy Ciosmów. Spotkanie zakończyło się wspólnym poczęstunkiem.

Helena Szado - Oleksak

100-lecie parafii w Soli

Parafia pw. Św. Michała Archanioła w Soli obchodziła (29.09) jubileusz 100-lecia swojego istnienia połączony z uroczystościami odpustowymi ku czci Patrona parafii.

Rozpoczęły się one od koncertu Biłgorajskiej Orkiestry Dętej im. Czesława Nizio oraz przybliżenia rysu historycznego parafii. Uroczystej sumie odpustowej przewodniczył i wygłosił Słowo Boże pasterz diecezji zamojsko-lubaczowskiej, ks. bp Marian Rojek. Wraz z nim Eucharystię sprawowali ks. dziekan Witold Batycki, rektor Wyższego Seminarium naszej diecezji ks. Jarosław Przytuła oraz kapłani, którzy w minionych latach pełnili posługę w solskiej parafii. Bp Marian Rojek w homilii zwrócił szczególną uwagę na postać św. Michała Archanioła.

Podczas uroczystości został również poświęcony nowy sztandar Szkoły Podstawowej im. Mieczysława Pasiaka w Soli. Jubileusz zakończyła procesja eucharystyczna wokół świątyni, w której wierni wyrazili swoje dziękczynienie Panu Bogu za dar swojej parafii i 100 lat jej istnienia.

Joanna Ferens

Setne urodziny Pani Magdaleny Kapki ze Smólska Dużego

Jedna z najstarszych mieszanek Gminy Biłgoraj Pani Magdalena Kapka 7 września 2019 r. skończyła 100 lat.

Z tej okazji Jubilatkę odwiedzili przedstawiciele władz samorządowych Gminy Biłgoraj oraz przedstawiciele Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Biłgoraju.

W życiu człowieka to chwila niecodzienna i doniosła, której zapewne niewielu z nas będzie miało szansę doświadczyć. Pani sędziwy wiek jest ogromną skarbnicą wiedzy dla kilku pokoleń, która jest drogocennym dziedzictwem i stanowi o naszej tożsamości narodowej. – mówił Wójt Gminy Biłgoraj Wiesław Różyński składając Jubilatce życzenia.

Pani Magdalena jest osobą niezwykle pogodną i rozmowną, z niesamowitym poczuciem humoru. Jednym tchem opowiada ciekawe anegdotki z życia, czy zasłyszane wesołe przypowieści, a wiersze wyuczone w szkole podstawowej recytuje wręcz aktorsko i bez zająknięcia. Doskonale też pamięta najważniejsze fakty z przeszłości i historii dziejów Polski, zwłaszcza z czasów wojny, która nie szczędziła jej trudnych doświadczeń.

Jubilatka ma jedną córkę, jednego wnuka oraz dwój-

kę prawnucząt. Gratulujemy jej wspaniałych 100 lat życia oraz życzymy, aby kolejne lata miały jej w zdrowiu i szczęściu, w atmosferze miłości i wsparcia, przy boku kochającej rodziny.

Joanna Szkutnik

Pani Aniela przy warsztacie

Pani Aniela Dziura, jak wiele mieszkanek biłgorajskich wsi, od wczesnej młodości pracowała przy warsztacie. Tkła siatki do sit. Najpierw, żeby pomóc w utrzymaniu rodziny wcześniej owdowiałej, zapracowanej mamie, potem żeby dorobić na byt własnej rodziny. Wcześniej tkła z włosia końskiego, później siatki z drutu.

Sita od co najmniej XVIII w. kojarzą się z Biłgorajem i okolicznymi wsiami. Pierwsi sitarze pojawili się tu w XVI w., zaraz po założeniu miasta. Ze względu na rozmiar dzielą się na sita, przetaki i rzeszota. Wszystkie są podobne w konstrukcji, różnią się tylko rodzajem siatki i wielkością otworów. Niegdyś były ważnym i powszechnie używanym przy produkcji żywności sprzętem gospodarskim. Sito z siatką o drobnych oczkach, służyło głównie do przesiewania mąki, także do cedzenia, mający nieco większe otwory przetak używany był zazwyczaj do oczyszczania ziarna zbóż, natomiast duże okarzeszota pozwalały przesiewać grubsze ziarno, jak na przykład groch. Wszystkie miały kształt kolisty i składały się z obręczy oraz siatki tworzącej dno. Siatki dawniej wyrabiano w jednym gatunku. Największe, jakie można było uzyskać na krosnach, miały 50 cm szerokości o splocie włosia pojedynczym lub podwójnym włosie wątku. Takie sita miały zastosowanie tylko w gospodarstwie domowym. Na początku XX w., na terenie biłgorajszczyzny, zaczęto wyrabiać sita o szerszym zastosowaniu, a więc i o większej różnorodności splotów, lepszej jakości i trwalsze. Były to już siatki wyrabiane na eksport, znajdujące szerokie zastosowanie w fabrykach, młynach, browarach, przetwórstwie, a także w krawiectwie. W sitach stosowano siatkę tkaną z włosia końskiego, w rzeszotach i przetakach siatkę wyplataną z łyka drzewa, najczęściej lipowego, zw. siatką łyczaną. W XIX wieku zaczęto je zastępować siatkami drucianymi, jednak konstrukcja pozostała taka sama. Z czasem też zanikło rozróżnienie między sitem, przetakiem i rzeszotem i pojęcia te stały się równoznaczne.

Przy warsztacie, tkającą siatki druciane, nadal można spotkać panią Anielę Dziurę z Dąbrowicy. Warsztat

ten ma na pewno ze sto lat – z rozrzewaniem mówi pani Aniela. Kiedy 50 lat temu wyszła za mąż i zamieszkała w Dąbrowicy, w każdym domu były po dwa takie warsztaty. U nich w domu też. Na jednym pracował mąż, na drugim pani Aniela. Potem mąż przerzucił się na warsztat do wyrobu siatki ogrodzeniowej.

A ... pani Aniela, wciąż każdą wolną chwilę, po wypełnieniu domowych obowiązków, spędza na produkcji siatki. W wolno stojącym budynku urządzono warsztat przystosowany do potrzeb wyrabiania siatki. Znajdują się tu wszelkie sprzęty i urządzenia pomocnicze służące do przygotowania drutu i produkcji siatki. Oprócz warsztatu tkackiego są tu najdziwniejsze, wykonane z drewna urządzenia do przewijania, nawijania, czy odmierzania drutu. W samym warsztacie - opowiada pani Aniela - wbudowana jest bednia, naczynia i blaty. Bednia to ten duży wałek z nawiniętym grubym drutem, który idzie na naczynia, a potem na blaty. Na różne rodzaje siatki, są różne blaty, blaty na siatkę gęściejszą i rzadszą. Siatka ma trzy wielkości oczek, robi się na 5, 6 i 7 mm. Tka się ją na metry, więc co jakiś czas trzeba odmierzyć i zaznaczyć, kropeczki takie się robi. Jest też takie specjalne, stareńkie już płócienko,

a przy płócienku przymocowane są 2 grube druty, do których przywiązuje się cienkie druty. Te nabiera się igielnicą z blatu i naczynia w poprzek i się zaraabia. Tak powstaje ścieg.

Pani Aniela pochodzi z Bukowej i tam rozpoczęła się jej „przygoda” z tkaniem, chałupniczy sposób dorabiania na włosiance, czyli tkaniu na krosnach siatek do sit z końskiego włosia. W wieku niespełna 19 lat wyszła za mąż i zamieszkała w Dąbrowicy, tam urodziła i podchowała dzieci zajmując się jednocześnie gospodarstwem domowym. Po latach, kiedy dzieci podrosły i czas jej na to pozwolił, powróciła do tego zajęcia. I chociaż warsztaty do tkania włosianki i siatki drucianej różnią się trochę od siebie, to przyuczona przez koleżankę z KGW Paluszkę, powróciła do tego ulubionego zajęcia. Praca idzie jej bardzo zgrabnie, słychać tylko kolejne przesunięcia igielnicy z nawiniętym drutem, które dodają kolejny poziomy ścieg równiutkiego drucianego splotu. Trzeba jeszcze tylko przy tym równocześnie przesuwając druty z wałka do pionowego splotu, naciskając naprzemiennie nogami drewniane podnóżki i dokładnie dociskać.

Jak miło popatrzeć na kolejne ściegi wydłużającej się siatki oraz posłuchać rytmicznego stukotu drewnianych pedałów, odpłynąć wydawałoby się w tak odległą przeszłość, a przecież to nadal się dzieje, tu i teraz, w Dąbrowicy.

Ale, ...jeżeli się to lubi, naprawdę... - wzdycha pani Aniela. Jak sama mówi, ta praca ją wycisza, pozwala w spokoju pomyśleć, pomodlić się i pośpiewać. A jedno i drugie pani Aniela bardzo lubi. „Śpiewająco” udziela się w kościele, śpiewa za zmarłymi, ale też jest szefową zespołu śpiewaczego KGW z Dąbrowicy.

Celina Skromak

Piknik Historyczny Brodziaki 2019

Niezapomniana atmosfera jesiennego pikniku rodzinnego, gościnny klimat, urokliwy plac piknikowy nad rzeką Czarną Ładą, konkursy, prelekcje historyczne, wystawy o regionie, charytatywny kiermasz wypieków, grochówka wojskowa, wieczorne śpiewy przy ognisku, a przede wszystkim możliwość dotknięcia i obejrzenia historii... To wszystko i wiele więcej można było przeżyć na VI Pikniku Historycznym w Brodziakach, który odbył się 29 września 2019 r. na placu przy leśniczówce.

Organizatorzy imprezy – Ochotnicza Straż Pożarna w Brodziakach, Gminny Ośrodek Kultury w Biłgoraju, Grupa Rekonstrukcji Historycznej im. por. Konrada Bartoszewskiego ps. „Wir” z Biłgoraja oraz Wójt Gminy Biłgoraj – zapewnili licznie przybyłym gościom wiele atrakcji na placu, a także podczas widowiska historycznego pt. „Historia Wira”.

Na malowniczym placu można było zobaczyć stare zdjęcia z terenu Gminy Biłgoraj, piękne prace przestrzenne, przygotowane przez uczniów szkół w ramach konkursu na architekturę drewnianą Gminy Biłgoraj, pośpiewać piosenki przy ognisku przy akompaniamentcie Juliana Pawlichy, zobaczyć piękne prace zrobione przez seniorów z Dziennego Domu Seniora „Senior +” z Bukowej, zrobić pomiary cukru, zwiedzić obóz partyzancki, a także zobaczyć wystawę broni partyzanckiej, przygotowaną przez Muzeum Ziemi Biłgorajskiej.

Podobnie jak rok temu, podczas pikniku odbył się Charytatywny Kiermasz Wypieków, gdzie można było zakupić pyszne ciasta, kawę i herbatę oraz grochówkę wojskową. Cały dochód ze sprzedaży tych artykułów został przeznaczony na leczenie 4-letniej Oliwki, chorej na Zespół Porażenny.

Wiele działo się także na plenerowej „scenie”, ulokowanej malowniczo pomiędzy dwoma dąbkami. Gości powitali Dominik Róg, Piotr Brodziak oraz Grzegorz Wardach. Kilka słów do przybyłych powiedział Wójt Gminy Biłgoraj Wiesław Różyński, który wręczył również nagrody w konkursach dla dzieci – na prace przestrzenną, fotograficznym, sprawnościowym oraz piosenki patriotycznej, a dzieci ze Szkoły Podstawowej w Smółsku przedstawiły montaż słowno-muzyczny „Wrzesień 1939”. Piękne wiersze swojego autorstwa wygłosiły Panie Ewa Bordzań oraz Janina Bielak, której historia była inspiracją do scenariusza

widowiska historycznego sprzed roku. Prelekcje historyczne przedstawili Piotr Flor, prezes Biłgorajskiego Towarzystwa Regionalnego oraz Tomasz Książek i Jerzy Nizio ze Światowego Związku Żołnierzy AK – oddział w Biłgoraju.

Pod leśniczówką pięknie zabrzmiały również występy kapel i śpiewaków, a także dzieci ze szkół. Drugi rok z rzędu do Brodziaków przyjechał Męski Zespół Śpiewaczy z Bukowej, a po raz pierwszy zaprezentowali się członkowie Zespołu Plejada z Księżpola. Kapela Turobińska pod kierunkiem Edyty Prokopiuk zaprezentowała piękny montaż patriotyczny, który zakończył występy sceniczne.

Jak co roku, imprezę wieńczyło widowisko historyczne, które tym razem przedstawiało najważniejsze momenty z życia legendarnego dowódcy AK Konrada Bartoszewskiego „Wira”. Inscenizację podzielono na cztery epizody, które przedstawiały organizowanie oddziału józefowskie-

go i zbieranie broni, odbicie Wira z posterunku w Józefowie, egzekucję rodziców i siostry Wira, a także przebiecie oddziału Wira i Corda pod Osuchami w czerwcu 1944 r. Scenariusz na podstawie wspomnień, relacji i opracowań autorstwa Konrada Bartoszewskiego przygotował Dominik Róg. Wspomnienia Konrada Bartoszewskiego w tle wydarzeń przeczytał Mateusz Dudek. W Widowisku wystąpili oprócz organizatora czyli GRH „Wir” z Biłgoraja, GRH Zamość 1920, Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznej 9 Pułk Piechoty Legionów, GRH Ordon z Łącuta, Tomaszowski Szwadron im. I Pułku Kawalerii Ochrony Pogranicza, Tomaszowski Klub Miłośników Historii, GRH Ostherr, GRH Ludności Cywilnej z Tomaszowa Lubelskiego, dzieci ze SP w Smółsku, Ewa Bordzań, Marian Bielak oraz Bogumił Roczkowski.

Dominik Róg

Historia wpisana w kamień

Uroczyste odsłonięcie i poświęcenie tablicy pamiątkowej było ukoronowaniem projektu „Historia wpisana w kamień” dofinansowanego w konkursie grantowym „Działaj Lokalnie 2019” realizowanym przez Fundację Fundusz Lokalny Ziemi Biłgorajskiej.

Pomysłodawcą i inicjatorem tego przedsięwzięcia był pan Henryk Wujec we współpracy z Wójtem Gminy Biłgoraj panem Wiesławem Różyńskim. Opracowaniem historii Podlesia zajął się znany biłgorajski regionalista pan Piotr Flor. Realizatorem projektu był Gminny Ośrodek Kultury w Biłgoraju i Mieszkańcy Podlesia.

Zamysłem realizatorów projektu było upamiętnić założycieli tej pięknej podbiłgorajskiej miejscowości oraz przypomnieć i utrwalić jej historię. Obok kamienia z wbudowaną tablicą pamiątkową stanęła tablica informacyjna z historią wsi Podlesie, a wszyscy uczestnicy spotkania otrzymali folderek dotyczący historii miejscowości.

Uroczystość, która odbyła się 29 września przy kapliczce w Podlesiu, poświęcona została pamięci pierwszych mieszkańców osady klasztornej zwanej Czostek, założonej w XVIII w., którzy swym ofiarnym życiem i wytrwałą pracą na roli, przyczynili się do powstania w XIX w. wsi Aleksandrowska Słoboda, przemianowanej po odzyskaniu niepodległości na Podlesie.

W programie uroczystości, po wstępie dotyczącym założeń projektowych przekazanych przez prowadzącą spotkanie Celinę Skromak dyrektora Gminnego Ośrodka Kultury w Biłgoraju, głos zabrali: Wiesław Różyński Wójt Gminy Biłgoraj, Henryk Wujec i Piotr Flor. Uroczystego odsłonie-

cia tablicy pamiątkowej dokonali: Wiesław Różyński, Piotr Flor, Henryk Wujec i Stanisław Wujec. Modlitwę odmówił i poświęcenia tablicy dokonał ks. Witold Batycki Proboszcz i Kustosz Sanktuarium Świętej Marii Magdaleny w Biłgoraju.

W uroczystości w Podlesiu wzięli udział przede wszystkim Mieszkańcy Podlesia, potomkowie pierwszych osadników, czyli rodziny Wujców i Wojdów, mieszkańcy Dereźni i Biłgoraja, uczniowie, nauczyciele i dyrektor SP w Dereźni Solskiej Zofia Bielak, Sołtys wsi Małgorzata Maciocha, regionaliści i historycy. Na zakończenie uroczystości Wójt w imieniu całej społeczności złożył przy tablicy pamiątkowej symboliczną wiązkę kwiatów.

Celina Skromak

Wrzesień 1939

Przedstawiamy niepublikowane dotąd wspomnienia mieszkańców Gminy Biłgoraj z września 1939 r. Pani Wiktoria Rymarz opowiada o swoich przeżyciach w okolicy Dereźni kiedy płonęły okoliczne wsie, a Józef Bielak relacjonuje historię ранego w bitwie o Biłgoraj żołnierza polskiego.

Wiktoria Rymarz z Korczowa

Jak się wojna zaczęła to ja miałam już 10 lat, chodziłam do 3 klasy szkoły. Mieszkałam wtedy na Dereźni Solskiej, niedaleko remizy u babci, gdzie był jeszcze wujek kawaler i ciocia panna. Oni tam gospodarzyli na 6 morgach. Jak przyszedł front to uciekaliśmy z domu, za stodołę w kierunku Okrągłego. Ja znałam te tereny, bo tam często pasłam krowy.

Polskie wojsko pod Biłgorajem się Niemcom postawiło i była bitwa. Polacy cofali się w stronę Majdanu, a od Dereźni Zagrody szli Niemcy. Straszna była strzelanina. Później Polacy rzucali karabiny i całe oporządzenie, szukali ubrania cywilnego, spodni, koszuli czy czegoś innego.

Koło pastwiska były choiny, gdzie kilku sąsiadów pokopało schrony, do których wtedy uciekaliśmy. Jak rano uciekliśmy do tych schronów, to do wieczora siedzieliśmy w nich. A jak się wychyliło głowę z tego okopu, tak wszędzie się paliło. Puszcza Solska się paliła, kościół się palił, Morgi (Zagrody - przyp. red.) się paliły, a ogień się zbliżał. Majdan też się palił. Niemcy podpalali, a i pewnie z walki też ogień się pojawiał. Wtedy tak świstały te kule pomiędzy choinkami, że słyszeliśmy tylko szmer. W tych dołach siedzieliśmy po 4 lub po 5 osób.

Na noc ucichło wszystko. Wyszliśmy z tego schronu wieczorem i wróciliśmy do domu. Tam zaprzęgliśmy krowy do jarzma i powiadaliśmy na wóz i pojechaliśmy prosto drogą na Wólkę. Trudno było przejechać bo szło wojsko drogą, widziałam konie olbrzymie tzw. „Unry”, które coś ciągnęły, bokami jechały motory na trzech kołach, po trzech żołnierzy na każdym, środkiem szli żołnierze, jeden za drugim. Tak szło to wojsko niemieckie w kierunku do Majdanu. Nie dało się prze-

jechać. Jak patrzyliśmy na Korczów i drogę przez Korczów, to samo wojsko niemieckie nią maszerowało i jechało. Później przez drogę w Dereźni przechodziły czołgi niemieckie, samochody duże. Tak jechali, że nie można było przejść na drugą stronę ulicy. Tam gdzie Niemcy przeszli to zostawiali część ludzi i zajmowali urzędy, przejmowali władzę.

Jakos dotarliśmy na Wólkę do znajomych, u których spaliliśmy na wozach. Na drugi dzień poszli chłopcy na zwiad na Dereźnię. Mówią, że spokój, nie biją się, ale i polskich żołnierzy nie ma, tylko Niemcy.

Tych naboi, karabinów, bagnetów to było później wszędzie pełno. My dziewczyny, chłopaki wszystko to traktowaliśmy jako zabawki. Później się tym bawiliśmy jak już front przeszedł. Nawet poza stodołami samochody polskie stały jeszcze po wojnie. Później ludzie trochę porozbierali, aż zardzewiało wszystko. Długi czas tej amunicji było pełno po podwórkach.

Józef Bielak z Dąbrowicy

Jak wybuchła wojna miałem 12 lat i pamiętam, że w okolicy pojawił się polski samolot. Mali chłopcy, byliśmy ciekawi tego. Poszliśmy do miasta koło młyna zobaczyć ten samolot, a pilot go już wciągał pod krzaki. Jak dochodziliśmy do stawów to widzimy, że nadlatują samoloty niemieckie, które bombardowały Biłgoraj. Miasto płonęło. Przestraszyliśmy się i uciekliśmy do domu na Dąbrowicę. Widziałem masę uciekinierów, którzy szli i jechali gościńcem krzeszowskim. Straszne to było, oni uciekali, ale sami nie wiedzieli gdzie idą. Wiem, że byli to ludzie z zachodu, z Częstochowy, z Krakowa, normalni ludzie. Po jakimś czasie szło już wojsko polskie, a także w okolicy pojawili się szpiedzy niemieccy.

Polskie wojsko stacjonowało w chałupach w Dąbrowicy, a u nas był sztab i kapitan Górski. Sąsiad poszedł do lasu i zobaczył, że ktoś jest w lesie i świeci lusterkiem w górę.

Osoba ta była ubrana na zakonnice. Kapitan Górski wysłał kilku żołnierzy, poszli i przyprowadzili tę zakonnice, ale nikt nie chciał jej przeszkukać, ani zakonnicy rozbierać. Wtedy kapitan powiedział do mojej siostry, żeby rozbierała tego szpiega. Okazało się, że to był chłop, szpieg. Polacy chcieli go rozstrzelać zaraz na miejscu, ale wywieźli go do Biłgoraja, gdzie rozstrzelali go razem z Milerem.

Wieczorem kapitan Górski mówi, żeby wykopać schron za stodołą. My patrzymy, a tutaj z lasu widać, że idzie wojsko, kawaleria i piechota polska. Za nimi musieli iść Niemcy, a dodatkowo ostrzelali ich z dworu z Soli armatami i karabinami maszynowymi. Niemcy strzelali też z karabinu z wieży kościoła w Puszczy Solskiej. Polacy się rozproszyli. Pocisk z armaty trafił w drzewo i po tym wyleciały wszystkie szyby w oknach u nas i u sąsiada.

Przez samą wioskę jechało dwóch kawalerzystów, jeden przodem, drugi trochę z tyłu. Pierwszy zginął, dostał postrzał w głowę. Z kolei drugi został postrzelony w głowę, miał wybite oko, miał złamaną nogę i rękę. Ten polski żołnierz leżał u nas 9 miesięcy.

Wieczorem jak ucichło, to ludzie wyszli z domów, każdy na pole zobaczyć co się działo. Ktoś przyszedł i mówi, że leży żołnierz pod białą figurą, jeden zabity, a drugi jeszcze żyje. Patrzymy idzie chłop i niesie wodę. Ojciec, Franciszek Bielak, pyta się go, po co tę wodę niesie. Tamtem mówi, że żołnierz krzyczy, że chce pić. I ten chłop mówi, że jeden leży na drodze, a drugi pod figurą. Tata poszedł, paru chłopów wzięło tego rannego na koc, złapali go i przynieśli do nas do chałupy. Położyli go na podłodze. Ale nikt do niego nie chce podchodzić, wszędzie pełno krwi, cała twarz zakrwawiona. On nie daje się ruszyć, krzyczy jak ktoś podchodzi. Tata się zastanawia, co z nim zrobić. Ale zajeżdżają już na Dąbrowicę Niemcy. Na łące naprzeciw pojawiają się 4 samochody z Niemcami. Z jednego wychodzi oficer. Tata pomyślał, że trzeba mu zgłosić, żeby go zabrali gdzieś do lekarza. Poszedł do tego oficera i zgłosił, oficer tylko spytał jaki to żołnierz, czy polski czy niemiecki. Ten oficer mówił normalnie po polsku. A jak przyszedł do nas zobaczyć tego żołnierza to stanął w drzwiach i powiedział: ale Cię poturbowali. A później zaczął do niego coś mówić po niemiecku, a ranny mu odpowiadał też po niemiecku. Tak chwilę pogadali. Później powiedział do nas, żebyśmy wzięli koszyk pusty. Siostra poszła z tym koszykiem i przyniosła cały wypełniony jedzeniem dla tego żołnierza. Później przyszedł ten oficer, a ludzie ze wsi ciekawi byli i przychodzili do naszej chałupy. Wtedy on po polsku mówi: dajcie noża. A ludzie w drzwi i uciekać. A ten oficer nożem rozciął jego ubranie i do siostry mówi, żeby naszykowała ciepłej wody. Ranny leżał nagi, jęczy, a oficer do niego, już po polsku: trzeba będzie Cię jakoś opatrzyć. Mówi do mojego taty, że doktor Pojasek jest w Krasnymstawie, gdzie polskie wojsko jeszcze nie jest rozbite, a jak przyjedzie to zanieście mu tę kartkę. Napisał coś po niemiecku i dał ojcu kartkę.

Później zaczął tego żołnierza myć. Siostrę złapał za rękę i też kazał jej, żeby go myła. Nie mówił ze złością. Jak go umyli to się spytał taty, czy jakieś koszule mamy. Tata miał lniane, oficer wziął, ubrał go i kalessony też mu założył. Oficer coś obiecał temu żołnierzowi, że go ktoś zabierze do Krakowa i pojechał.

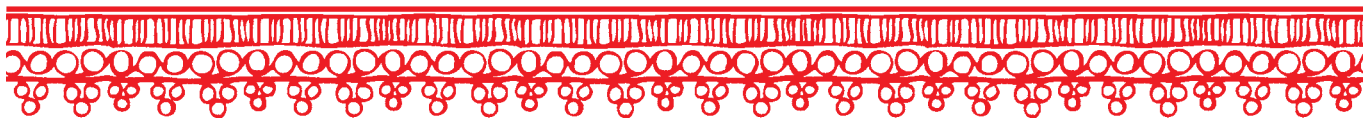
Już trzy dni nikt nie przychodzi, a żołnierz dalej leży u nas. Niemcy szorują naprzód, ogromne wojska jadą i jadą. Poszliśmy w niedzielę do kościoła z tatą, więc wstąpiliśmy też do Pojaska do szpitala. Tata dał mu kartkę, a doktor pyta taty jak się nazywa. Później mówi: Przyjadę, tylko nie mam czym, ale złapie jakąś dorożkę i przyjadę jeszcze dzisiaj. Później powiedział tacie, żeby poszedł z nim na szpital. Poszli we dwóch, a później tata mi opowiadał, że i pod szpitalem, i przy szpitalu i w samym szpitalu leży pełno żołnierzy rannych. Byli i Polacy i Niemcy. Pojasek mówi do taty: Gdzie ja go położę, jak leży w domu niech leży, opiekuj się nim, ja przyjadę w niedzielę.

Przyjechał, opatrunek zrobił i mówi do taty: Tu trzeba zrobić łamanie kości. Później mówi już ciszej do taty: Pamiętaj nie mów mu, że on oka nie ma. A ten żołnierz się pytał, czy ma oko, powiedzieli, że ma. Pojasek miał przyjechać za jakiś czas, ale nie przyjechał bo był zagnany, miał do diabła roboty.

A po jakimś czasie Niemcy odstąpili i przyszli ruskie. Ktoś od sąsiada powiedział, że w okolicy jest doktor ruski. Tata poszedł do niego i go przyprowadził do tego żołnierza. Doktor mówi, że on złoży mu tę rękę i nogę. Położył go na stół, tata przyprowadził dwóch chłopów jeszcze, żeby go przytrzymali. Te złamania mu poskładał, opatrunek mu na głowę założył, bo bardzo raniona ta głowa była. Po krótkim czasie ruskie znowu się odstąpili.

Tata się zastanawiał, co zrobić z tym rannym żołnierzem. Szkoda mu go było, więc przez 9 miesięcy ten żołnierz leżał u nas i się nim opiekowaliśmy. Nam powiedział, że nazywa się Franciszek Stopa. Tata zrobił mu kulę, żeby mógł chodzić. Ten żołnierz mówił, że on nie będzie siedział jak darmozjad. Dlatego jak umiał to pomagał. Uparł się, że będzie na kieracie siedział i konie poganiał. Nie wierzyliśmy, że da radę, ale dał. Mówił, że chociaż tyle nam pomoże. W końcu był taki Stach z Dereźni, który podjął się, że go zawiezie na Śląsk do domu. Załadowaliśmy ich do pociągu i pojechali do Bielska. Pojechali z tym Stachem z Dereźni, raz siedzieli, raz stali, a żołnierz kulawy był. Długo tego Stacha nie było, tata się już martwił, że coś mu się stało. Wreszcie po dwóch tygodniach przyjechał. Przywiózł garnitury dla brata i ojca, kostiumy dla dziewczyn. Okazało się że ten żołnierz to był człowiek bardzo bogaty i miał jakąś fabrykę w Bielsku. Jego matka zemdliała, jak go zobaczyła. Jego prawdziwe nazwisko to Rafał Reis, a to był kawalerzysta, Ślązak, który walczył w armii polskiej. Później wysyłał nam listy.

Oprac. Dominik Róg

Wydarzenia

Kapela Krężałka koncertowała w Zwierzyńcu

20 lipca Kapela Ludowa „Krężałka” wystąpiła na V Rostoczańskim Festiwalu Kapel Ludowych w Zwierzyńcu. Organizatorem festiwalu jest Centrum Kultury i Biblioteka Publiczna w Zwierzyńcu, a cele, które mu przyświecają to pielęgnowanie i popularyzacja folkloru ludowego, konfrontacja dorobku artystycznego oraz integracja kapel ludowych. W Zwierzyńcu zaprezentowały się kapele ludowe z województwa lubelskiego i podkarpacia. Nasza Kapela „Krężałka” zawsze godnie reprezentuje i promuje Ziemię Biłgorajską poprzez piękne stroje biłgorajsko – tarnogrodzkie, w których występują muzycy oraz tradycyjny repertuar biłgorajski.

Zespół Lawenda na Festiwalu Pieśni Maryjnej

4 sierpnia odbył się XXIV Festiwal Pieśni Maryjnej „Górecko Kościelne – Dąbrowa 2019”. W festiwalu uczestniczą amatorskie, ludowe zespoły śpiewacze oraz chóry z terenu Diecezji Zamojsko-Lubaczowskiej i okolic. Celem festiwalu jest pielęgnowanie polskiej pieśni religijnej, patriotycznej i ludowej, stworzenie możliwości prezentacji artystycznej zespołom i chórom, popularyzacja zespołowych i chóralnych form pieśni maryjnej, mobilizowanie amatorskich zespołów i chórów do podnoszenia poziomu prezentacji artystycznej i do poszukiwań unikalnego repertuaru oraz integracyjne przeżycie modlitewne. Wśród 31 zespołów zakwalifikowanych do udziału w festiwalu był zespół „Lawenda” ze Smółska. Tym razem nie otrzymał wprawdzie nagrody, ale zdobył gromkie brawa i uznanie festiwalowej publiczności.

Koncert organowy w Soli

25 sierpnia br. w kościele św. Michała Archanioła w Soli odbył się koncert organowy. Wydarzenie zorganizowano już po raz ósmy. W koncercie w Soli zaprezentowali się laureaci 13. ogólnopolskiego krasnobrodzkiego konkursu organowego „Per Artem ad Astram”. W świątyni w Soli wystąpili Piotr Arseniuk z Białej Podlaskiej oraz Filip Konieczny z Krakowa zdobywcy III miejsca, Mariusz Wycisk z Kuźni Raciborskiej k/Raciborza (II miejsce) oraz zdobywca I miejsca – Szymona Jarzyna.

Kapela Ludowa Krężałka wystąpiła w Nisku

29 września 2019r. w niżańskim parku miejskim odbył się Koncert Kapel Ludowych „Na straży tradycji”, który organizowany jest od 2014 roku. Do udziału w koncercie zostały zaproszone: Zespół Pieśni i Tańca „Łańcut” wraz z Kapelą Ludową z MDK w Łańcucie, Kapela Ludowa „Kmiecie” z Rzeszowa - Budziwoju oraz nasza Kapela Ludowa „Krężałka”. W koncercie wzięła udział również Niżańska Kapela Ludowa, która w tym roku świętuje 45-lecie swojej działalności.

Celina Skromak

Nadchodzące wydarzenia (październik – grudzień 2019 r.)

- 7 Października 2019 r. – **Uroczyste otwarcie inwestycji zrealizowanych na terenie Gminy Biłgoraj**
Organizator: *Wójt Gminy Biłgoraj*
- Listopad 2019 r. – **Gminne Eliminacje Jesiennego Konkursu Recytatorskiego**
Organizator: *Gminny Ośrodek Kultury w Biłgoraju*
- 11 listopada 2019 r. – **XXIV Jesienna Biesiada Kulturalna w Smółsku**
Organizator: *Wójt Gminy Biłgoraj, Gminny Ośrodek Kultury w Biłgoraju, Mieszkańcy Smółska*
- 23 listopada 2019 r. – **Jubileusz 45. Lecia Zespołu śpiewaczo – obrzędowego „Jarzębina” z Bukowej**
Organizator: *Zespół „Jarzębina” i OSP w Bukowej, Wójt Gminy Biłgoraj, Gminny Ośrodek Kultury w Biłgoraju*
- 8 grudnia 2019 r. – **Kiermasz Świąteczny w Muzeum Ziemi Biłgorajskiej**
Organizator: *Gminny Ośrodek Kultury w Biłgoraju, Muzeum Ziemi Biłgorajskiej*
- 13 grudnia 2019 r. – **Konkurs Bożonarodzeniowy na tradycyjne ozdoby świąteczne**
Organizator: *Gminny Ośrodek Kultury w Biłgoraju*

